

توراه اور • پاراشاها ויצא • مامار 1

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי...

«و به سلامت به خانه پدرم بازخواهم گشت»

نزول یعقوب (יעקב) به حاران، نزول نور الهی به جهانی است که گویی از ه' جداست؛ با بالا بردن «سنگ‌های» آن، یعنی حروف آفرینش، و فرود آوردن حکمت فوقانی به توراه (تורה، Torah) و فرمان‌ها (מצוות، mitzvos)، آن تاریکی به نور بدل می‌شود؛ و این کار لذتی (תענוג، taanug) در آینده پدید می‌آورد که در برابر آن، حتی نام چهارحرفی (ה', Havayah) نیز همچون صرفاً نام אלקים (אלקים، Elokim) خواهد بود.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayetzei/1

مقصود اصلی

نزول یعقوب (יעקב) به حاران، نزول نور الهی به جهانی است که گویی از **ה'** جداست؛ با بالا بردن «سنگ‌های» آن، یعنی حروف آفرینش، و فرود آوردن حکمت فوقانی به تورا (תורה, Torah) و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos)، آن تاریکی به نور بدل می‌شود؛ و این کار لذتی (תענוג, taanug) در آینده پدید می‌آورد که در برابر آن، حتی نام چهارحرفی (**ה'**, Havayah) نیز همچون صرفاً نام **אלקים** (אלקים, Elokim) خواهد بود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

مامار می‌پرسد سنگ ستون یعقوب چه نسبتی با نام چهارحرفی **ה'** دارد، و چرا آیه اسمی مؤنث را با فعلی مذکر همراه می‌کند. نام یعقوب به صورت «یود-پاشنه» خوانده می‌شود: او حکمت فوقانی، یعنی یود (**י'**, yud)، را به پایین‌ترین مرتبه، حاران، فرود می‌آورد؛ جایی که صدای الهی پنهان است و آفرینش خود را جدا از **ה'** احساس می‌کند. سنگ‌هایی که او گرد آورد، حروف گفتار الهی‌اند که به آفرینش حیات می‌بخشند؛ او آنها را به یک یود بدل کرد و بالا برد، تا به حکمت و حتی به نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد (**סובב כל עלמין**, sovev kol almin) برساند. سپس سنگ را به صورت ستونی برپا کرد؛ آن ستون واو (**ו'**, vav) است، که حکمت را به تورا و فرمان‌ها فرود می‌آورد. او بر آن روغن ریخت تا حکمت فوقانی در قوانین مادی تورا، همراه با هیبت سینا، آشکار شود. مقصود از این نزول، پالایش و دگرگون کردن تاریکی است، به‌ویژه از راه بازگشت (**תשובה**, teshuvah)؛ بازگشتی که همچون پرنده‌ای سخنگو، چون غیرمنتظره است، **ה'** را به وجد می‌آورد. آنگاه حاران به آواز شادمانه (**רנה**, rinah) بدل می‌شود: لذت اسحاق (**יצחק**)، «خنده»، که در آینده آشکار خواهد شد. این لذت از راه دو گونه صلح، صعود و نزول، آشکار می‌شود؛ در برابر آن، **ה'** همچون **אלקים** خواهد بود، و سنگ، یعنی فرمانروایی (**מלכות**, Malchus)، خانه آن خواهد شد.

طرح کلی

1	پرسش‌ها	2-1
چرا سنگ به این وابسته است که ה' به אלקים بدل شود، چرا آیه جنسیت‌ها را درهم می‌آمیزد، و سنگ‌های بسیار چه هستند؟		
2	یعقوب: یودی که به پاشنه می‌رسد	6-3
یعقوب حکمت فوقانی را از بشریعت تا حاران فرود می‌آورد؛ این نزول جهانی جدا افتاده پدید می‌آورد که او می‌خواهد آن را بالا ببرد.		
3	سنگ‌ها حروف‌اند	9-7
حروف واژه‌ها را می‌سازند، همان‌گونه که سنگ‌ها خانه‌ها را می‌سازند، و در نسبت با آنچه حمل می‌کنند بی‌جان‌اند؛ آفرینش از حروف الهی حیات می‌گیرد، حتی سپاه‌های بی‌شمار از یک حرف.		
4	سنگ‌های بسیار به یک یود بدل می‌شوند	12-10
ترکیب‌های حروف، موجودات جدا از یکدیگر را پدید می‌آورند؛ یعقوب آنها را در یود گرد می‌آورد و به حکمت فوقانی می‌رساند، جایی که همه چیز یکی است.		

ستون، واو است: حکمت که به توره و فرمان‌ها فرود آمده؛ روغن، آشکارگی آن در آنجا همراه با هیبت سیناست؛ نخست باید حروف به نور فراگیر همه عوالم برسند.

«پدرم» اسحاق است؛ خنده آینده. لذت از تازگی برمی‌خیزد، و دگرگون کردن تاریکی از راه بازگشت، حاران را به آواز شادمانه بدل می‌کند.

با برطرف شدن ناپاکی، آفرینش از چیزی به هیچ چیز خواهد رفت و لذت بی‌نهایت روز هفتم آشکار خواهد شد.

صلح، متضادها را به هم می‌پیوندد؛ دو گونه آن لذت و رای زنجیره عوالم را آشکار می‌کند، که در برابرش ه' همچون אלקים است و سنگ خانه آن می‌شود.

خلاصه سه بخشی خود آلتز ربه، همراه با نمونه‌ای موازی از خروج از مصر و خمیرمایه و نان فطیر.

مفاهیم کلیدی

یود و پاشنه (י"ד עקב, Yud-akev) י"ד עקב

خواندن نام یعقوب به معنای یود حکمت فوقانی که به «پاشنه»، یعنی پایین‌ترین مراتب آفرینش، فرود می‌آید.

سنگ‌ها به مثابه حروف אבנים נקראו אותיות

در ספר יצירה (ספר יצירה) حروف «سنگ» نامیده شده‌اند: همان‌طور که سنگ‌ها خانه‌ها را می‌سازند، حروف واژه‌ها را می‌سازند، و در قیاس با معنایی که حمل می‌کنند بی‌جان‌اند. سنگ‌هایی که یعقوب گرد آورد، حروف گفتار الهی‌اند.

حاران و آواز شادمانه חרן ורנה

حاران، برگرفته از «گلوی من خشکیده است»، جهانی است که در آن صدای الهی پنهان است؛ هنگامی که تاریکی دگرگون می‌شود، حرفי חת (ח, ches) آن به هی (ה, hei) بدل می‌شود و حاران به رنا، آواز شادمانه، تبدیل می‌گردد.

فرونشاندن و دگرگون کردن אתכפיא ואתהפכא

فرونشاندن عواطف ناپسند و بدل کردن تاریکی به نور؛ مقصود نزول و سرچشمه لذت فوقانی.

لذت و اسحاق תענוג, יצחק

اسحاق یعنی «او خواهد خندید»: لذت فوقانی‌ای که کار پالایش در آینده آشکار خواهد کرد، همچون لذت چیزی غیرمنتظره.

دو گونه صلح ב' בחי' שלום

صلح «برای دوردست»، یعنی صعود جهان فروتن، و صلح «برای نزدیک»، یعنی فرود آمدن الوهیت به توره و فرمان‌ها؛ صلح متضادها را به هم می‌پیوندد.

ה' ו אלקים הוי' ואלקים

همچون خورشید و سپر: אלקים, ה' را می‌پوشاند تا جهانی محدود بتواند وجود داشته باشد. در آینده، در برابر لذت و رای هر دوی آنها، خود ה' همچون אלקים خواهد بود.

پرسش‌ها

1 **ושבתי בשלום^{1,2} אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים³ כו'.**

«و به سلامت به خانه پدرم بازخواهم گشت، و **ה'** (Havayah) برای من **אלקים** (אלקים, Elokim) خواهد بود؛ و این سنگی که آن را به منزله ستون برپا داشته‌ام، خانه‌ای برای **אלקים** خواهد بود» و الی آخر.

این **מאמר** (maamar) با نذر یعقوب (יעקوب) هنگام عزیمت او به حاران آغاز می‌شود: اگر **ה'** او را به سلامت بازگرداند، آن‌گاه **ה'** برای او **אלקים** خواهد بود و سنگی که به منزله ستون برپا داشته است، خانه‌ای برای **אלקים** خواهد شد. **ה'** نامی است که همه چیز را به هستی می‌آورد و از آن‌ها فراتر است؛ **אלקים** نامی است که با پنهان‌سازی و محدودیت پیوند دارد.

וצריך להבין השייכות של האבן⁴ עם שם הוי' שכשהוי' יהיה לאלקים אז דוקא יהיה האבן בית אלקים כו'.

اکنون باید پیوند سنگ با نام **ה'** را دریابیم: اینکه به‌خصوص هنگامی که **ה'** **אלקים** شود، آن‌گاه سنگ خانه‌ای برای **אלקים** خواهد شد، و الی آخر.

نخستین پرسش این است: سنگ چه ارتباطی با نام **ה'** دارد؟ آیه خانه **אלקים** شدن سنگ را مشروط می‌کند به اینکه ابتدا **ה'** به **אלקים** بدل شود، اما پیوند میان این دو آشکار نیست.

גם צריך להבין כי לשון האבן הזאת הוא לשון נקיבה ומלת יהי' [יהיה] הוא לשון זכר.

همچنین باید دریابیم [چرا] عبارت «این سنگ» (האבן הזאת) به صورت مؤنث است، حال آنکه واژه «خواهد بود» (יהיה) به صورت مذکر است.

پرسش دوم دستوری است. در عبری، «سنگ» (אבן) مؤنث است و «این» (הזאת) با آن مطابقت دارد، اما فعل پس از آن، «خواهد بود» (יהיה)، مذکر است. **מאמר** در ادامه به این نکته دستوری بازمی‌گردد؛ جمع‌بندی آن (بند ۳۰) سنگ را **מלכות** (فرمانروایی) می‌داند؛ مرتبه‌ای که از **ה'** دریافت می‌کند و در زمان آینده به ظرفی برای مکاشفه‌ای والاتر بدل خواهد شد.

2 **ולהבין את כל הנ"ל צריך להקדים ולבאר מ"ש לעיל מניה ויפגע במקום⁵ ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וגו' וישם אותה מצבה⁶ כו'**

برای فهم همه مطالب یادشده، باید نخست آنچه را اندکی پیش از این نوشته شده، مقدمه قرار دهیم و توضیح دهیم: «و به آن مکان رسید... و از سنگ‌های آن مکان گرفت و [آنها را] بالای سرش نهاد»، و غیره؛ «و آن را به صورت ستونی برپا کرد»، و غیره.

برای پاسخ، این **מאמר** (maamar) به آیات پیش از نذر بازمی‌گردد: یعقوب (יעקوب) به «آن مکان» رسید، از سنگ‌های آن مکان برگرفت و آنها را بالای سر خود گذاشت، و صبح آن سنگ را به صورت ستونی برپا کرد.

וצריך להבין ענין האבנים מה הן. וגם מה שהיו תחלה אבנים הרבה כמ"ש ויקח מאבני המקום וגו'.

و باید دریابیم که مقصود از سنگ‌ها چیست؛ و نیز چرا در آغاز سنگ‌های بسیاری بودند، چنان‌که نوشته شده است: «و از سنگ‌های آن مکان گرفت»، و غیره.

دو پرسش دیگر مطرح است: سنگ‌ها نماینده چه هستند، و چرا آیه در آغاز از سنگ‌های بسیار سخن می‌گوید، در حالی که بعداً تنها یکی است.

بخش 2 • 31-6

يعقوب: يودی که به پاشنه می‌رسد

3 ויעקב עשה מהן אבן אחת כו'. אך הנה בריש הפרשה כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.⁷

و يعقوب (יעקב) از آن‌ها یک سنگ ساخت، و الی آخر. اما اینک، در آغاز بخش هفتگی تورات (פרשה, parsha)، نوشته شده است: «و يعقوب از بئرشبع بیرون رفت و به سوی حاران روانه شد.»

بدین ترتیب پرسش کامل می‌شود: يعقوب سنگ‌های بسیار را یکی کرد، چنان‌که تلمود نقل می‌کند (حולין 91b)، به نقل از Rashi بر בראשית (28:11). پیش از توضیح این مطلب، گفتار (مאמר) به نخستین آیه פרשה می‌پردازد: سفر يعقوب از بئرشبع به حاران.

פי' יעקב הוא בחי' יו"ד עקב⁸ שהוא בחי' המשכת חכמה עילאה שהוא בחי' י' למטה מטה גם בבחי' עקביים.

توضیح این است: يعقوب مرتبة «یود و پاشنه» (יו"ד עקב, yud-akev) است؛ یعنی امتداد حکمت برتر (חכמה, Chochmah)، که مرتبة יו"ד است، تا پایین‌ترین حد، حتی تا مرتبة پاشنه‌ها.

نام يعقوب (יעקב) به صورت یود به‌علاوه عקב («پاشنه») خوانده می‌شود. یود، کوچک‌ترین حرف، نماد حکمت است؛ نخستین نقطه حکمت الهی. نقش يعقوب این است که آن حکمت را تا «پاشنه»، یعنی پایین‌ترین سطح هستی، فرود آورد.

4 וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה⁹ שבחי' יעקב הוא הממשיך מבחי' באר שבע שהוא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד עד השתלשלות למטה מטה למדרגה היותר תחתונה שהוא בחי' חרן וכאשר יבואר לקמן בעז"ה [בעזרת השם].

و این [معنای] «يعقوب (יעקوب) از بشریعی بیرون رفت و به سوی حاران روانه شد» است: مرتبۀ یعقوب همان مرتبۀ ای است که از مرتبۀ بشریعی، که در والاترین جایگاه قرار دارد، [آنجا که] «او و نیروهای حیاتش و ظرفهایش یکی‌اند»، در زنجیرۀ نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) تا پایین‌ترین پایین، تا پایین‌ترین پله، که مرتبۀ حاران است، فرود می‌کشد؛ چنان‌که در ادامه، به یاری ה'، توضیح داده خواهد شد.

بشریعی نماینده‌ والاترین مرتبه است؛ جایی که در تعبیر کتاب تیکونی زوهار (תיקוני זוהר)، ה'، نیروهای حیاتش و ظرفهایش همگی یکی‌اند و هیچ‌گونه جدایی‌ای در میان نیست. حاران نماینده‌ پایین‌ترین پله‌ زنجیرۀ عوالم است. سفر یعقوب میان این دو، فرودآوردنِ نور الهی از بالای زنجیره تا پایین آن است؛ این گفتارِ حاسیدی (ماامار, maamar) وعده می‌دهد که درباره‌ حاران در ادامه توضیح دهد (بند ۲۰).

5 וכמ"ש צוה ישועות יעקב.¹⁰ ישועות הם ש"ע [ש"ע (370)] נהורין עילאין^{11, 12, 13} ובחי' יעקב מחבר וממשיך אותן למטה בבחי' עקביים ג"כ.

چنان‌که نوشته شده است: «نجات‌های (ישועות, yeshuos) یعقوب (יעקب) را فرمان ده.» **ישועות** (yeshuos) سه صد و هفتاد (ש"ע, shin-ayin) نور برین است، و مرتبۀ یعقوب آن‌ها را به هم می‌پیوندد و به پایین می‌کشاند، تا مرتبۀ پاشنه‌ها نیز.

آیه‌ای از مزامیر از ה' می‌خواهد که «نجات‌های یعقوب را فرمان دهد». واژه **ישועות** (yeshuos) را چنان می‌خوانند که حروف شین‌عین (ש"ע, shin-ayin) - یعنی عدد ۳۷۰ - در آن نهفته است؛ این همان شمارِ نورهای برینی است که در زوهر (זהר) از آن‌ها سخن رفته است. نقش یعقوب این است که این نورها را به هم بپیوندد و آن‌ها را تا پایین‌ترین «پاشنه‌ها» فرود آورد.

וגם **ישועות** הוא מלשון **שעה** כמ"ש **וישע ה' אל הבל**¹⁴ וגו' שהוא בחי' ירידת והמשכת אורו ית' למטה מטה כו'.

ישועות همچنین از واژه «روکردن» (שעה, she'iyah) گرفته شده است؛ چنان‌که نوشته شده است: «و ה' به ھول (הבל) روی آورد (וישע, vayisha)»، و غیره؛ این همان فرودآمدن و فروکشیده‌شدنِ نورِ او، که خود او متبارک است، تا پایین‌ترین جایگاه است، و غیره.

بر پایه‌ خوانشی دیگر، **ישועות** با vayisha، یعنی «به سوی او روی آورد»، پیوند دارد؛ چنان‌که در آیه‌ای آمده که ה' به قربانی ھول روی آورد. در هر دو صورت، این واژه فرودآمدنِ نورِ ה' به سوی آنچه در پایین است را وصف می‌کند.

אך בהשתלשלות אור ה' כ"כ [כל כד] בצמצומים רבים עד שבא גם למטה בבחי' חרץ נעשה עלמא דפרודא לגמרי וכמ"ש ונהר יוצא מעדן¹⁵ שהוא בחי' חכמה עילאה להשקות את הגן כו'.

اما هنگامی که نور ه' از زنجیره نزولِ عوالم می‌گذرد و از انقباضات (צמצומים, tzimtzumim) بسیار عبور می‌کند، تا آن جا که حتی به مرتبهٔ حاران (חרן, Charan) می‌رسد، عالمی سراپا جدایی پدید می‌آید؛ چنان‌که نوشته شده است: «و رودی از عدن بیرون می‌رود» - که مرتبهٔ حکمت (חכמה, Chochmah) برین است - «تا باغ را آبیاری کند»، و غیره.

مسئله این است که وقتی نور از راه انقباضات بسیار تا این اندازه فرود می‌آید و به «حاران» می‌رسد، حاصل آن جهانی از جدایی است؛ جهانی که در آن هر چیز خود را جدا از ه' احساس می‌کند. آیهٔ مربوط به رودی که از عدن بیرون می‌رود برای نشان‌دادن این نکته آورده شده است: عدن همان حکمت (חכמה) برین است و رود از آن فرود می‌آید تا باغ را آبیاری کند.

6 ומשם יפרד¹⁶ שכשנמשך משם בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים נעשים בחי' נפרדים בתכלית. ויעקב אע"ה [אבינו עליו השלום] רצה להעלותם למעלה מעלה שיהי' [שיהיה] גם למטה בחי' יחוד ובטול ממש כמו שהוא למעלה חייהי וגרמוהי חד כו'.¹⁷

«و از آنجا جدا می‌شود»: هنگامی که از آنجا، از طریق مراحل متعدد زنجیرهٔ نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) و انقباض‌های بسیار (צמצום, tzimtzum) امتداد می‌یابد، موجوداتی کاملاً جدا از هم پدید می‌آیند. و یعقوب (יעקב, Yaakov)، پدرمان، علیه‌السلام، خواست آنها را تا بالاترین مراتب بالا ببرد، تا در پایین نیز وحدت و خودنفی‌گری حقیقی (ביטול, bittul) برقرار باشد، درست همان‌گونه که در بالا، [جایی که] «نیروهای حیاتِ او و ظرف‌هایش یکی‌اند» و الی آخر.

آیه ادامه می‌دهد: «و از آنجا جدا می‌شود»؛ پس از مراتب متعدد نزول و انقباض، نور موجوداتی پدید می‌آورد که کاملاً از هم جدا هستند. یعقوب خواست آنها را دوباره بالا ببرد، تا در پایین نیز همان وحدت و خودنفی‌گری‌ای برقرار باشد که در بالا هست؛ جایی که قوا و ظرف‌های ه' با خود او یکی‌اند.

بخش 3 • 71-9

سنگ‌ها حروف‌اند

7 ולזאת נאמר ויקח מאבני המקום כו'. כי הנה נודע שאבנים נקראו אותיות וכמ"ש בס"י [בספר יצירה] שני אבנים¹⁸ בונות שתי בתים שלש אבנים בונות ששה בתים¹⁹ כו'

ازاین‌رو گفته شده است: «و از سنگ‌های آن مکان برگرفت» و الی آخر. زیرا معلوم است که حروف را «سنگ‌ها» می‌نامند، چنان‌که در **سفر یצירה** (سفر یצירה) آمده است: «دو سنگ دو خانه می‌سازند؛ سه سنگ شش خانه می‌سازند» و الی آخر.

به همین سبب آیه می‌گوید یعقوب (יעקب) «سنگ‌ها» را برگرفت: در کابالا، حروف را سنگ می‌نامند. **سفر یצירה** شمارش می‌کند که جایگشت‌های حروف همچون خانه‌هایی‌اند که از سنگ‌ها ساخته می‌شوند: دو حرف دو ترکیب می‌سازند و سه حرف شش ترکیب.

להיות כמו שמאבנים הרבה נעשה בית אחד שיכולים לדור בתוכו כמו"כ [כמו כן] מאותיות הרבה נעשו תיבות שבהם התלבשו השכל וגם

זیرا همان گونه که از سنگ های بسیار خانه ای واحد ساخته می شود که می توان در آن سکونت کرد، به همین سان از حروف بسیار واژه هایی ساخته می شود که عقل در آنها پوشیده می شود.

شبهت نخست: سنگ های بسیار به خانه ای واحد بدل می شوند تا بتوان در آن سکونت کرد، و حروف بسیار به واژه هایی بدل می شوند که اندیشه ای را در خود جای می دهند.

כמו שהאבנים הם בחי' דומם שהוא מדרגה היותר תחתונה מכל הדי' יסודות דצח"מ [דומם צומח חי מדבר] כמו כן האותיות לגבי השכל המלוּבש בהם הם בחי' דומם בתכלי' [בתכלית] שאינם מערך השכל כלל.

و نیز همان گونه که سنگ ها در مرتبه بی جان اند، که پایین ترین مرتبه از میان چهار رده بی جان، گیاهی، حیوانی و گویاست، حروف نیز نسبت به عقلی که در آنها پوشیده شده، به تمامی در مرتبه بی جان اند؛ زیرا به هیچ وجه با عقل سنخیتی ندارند.

شبهت دوم: سنگ «بی جان» است، پایین ترین چهار رده آفرینش: بی جان، گیاهی، حیوانی و گویا. حروف نیز در قیاس با اندیشه ای که در خود حمل می کنند، بی جان اند؛ هیچ بهره ای از عقل در آنها نیست.

נמצא מובן מכל הנ"ל שאבנים נקראו אותיות וכמו"כ [וכמו כן] הוא למעלה. דהנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו²⁰ כו'.

پس از همه آنچه گذشت، روشن می شود که حروف «سنگ ها» نامیده می شوند. همین امر در بالا نیز صادق است، زیرا نوشته شده است: «به واسطه کلام ه'، آسمان ها پدید آمدند» و الی آخر.

بنابراین حروف به درستی «سنگ ها» نامیده می شوند، و همین مطلب در بالا نیز صدق می کند: نوشته شده است که آسمان ها به واسطه «کلام ه'»، یعنی به واسطه حروف الهی، پدید آمدند.

8 וכמ"ש מלכות כל עולמים.²¹ פי' שחיות כל העולמות שהם עולמות עד אין קץ וכמ"ש היש מספר לגדודיו.²²

و چنان که نوشته شده است: «فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است.» مقصود این است: [در مورد] نیروی حیات همه عوالم، که عوالم بی پایان اند، چنان که نوشته شده است: «آیا برای سپاهیان او شمار هست؟» پایین همه، سرچشمه و ریشه نیروی حیاتشان تنها از مرتبه فرمانروایی او (ملכות، Malchus) است؛ مرتبه ای که کلام ه' و غیره است و به آنها حیات می بخشد و پیوسته آنها را از نیستی به هستی می آورد.

آیه «فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است» می آموزد که عوالم بی شمار، که شمارشان به اندازه سپاهیان ه' در سخن ایوب است، همگی نیروی حیاتشان را تنها از یک سرچشمه می گیرند: ملכות، «فرمانروایی» ه'، که کلام اوست و پیوسته آنها را از نیستی به هستی می آورد.

הנה עכ"ז [עם כל זה] מקור ושרש חיותם אינו אלא מבחי' מלכותו שהוא בחי' דבר ה' כו' המחיה ומהוה אותם מאין ליש תמיד. להיות שהם נבראים בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] שיש גבול להשגתן ומהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'.

[این از آن روست که] آنها آفریدگانی محدودند و درکشان حدی دارد؛ و «از زمین تا فلک سفری پانصدساله است» و غیره. آنها فقط می‌توانند از این مرتبه دریافت کنند، زیرا آفریدگانی محدودند و درکشان حدی دارد؛ چنان‌که گفته تلمودی درباره سفر پانصدساله از زمین تا فلک این مطلب را نشان می‌دهد.

9 ואינם כלל בערך לגבי אור ה' שהוא בבחי' א"ס המתגלה בעולמות עליונים. ולזאת אין יכולים לקבל חיותם

و آنان به‌هیچ‌وجه با نور ה'، که در مرتبه بی‌نهایت مطلق (Ein Sof, אין סוף) است و در عوالم برتر آشکار می‌شود، قابل مقایسه نیستند.

عوالم آفریده‌شده به‌هیچ‌وجه با نور بی‌پایان ه'، آن‌گونه که در عوالم برتر می‌تابد، قابل قیاس نیستند.

רק מבחי' דבר ה' שהם אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כו' שהם בחי' דומם לגבי אור א"ס ב"ה پس آنان نمی‌توانند نیروی حیاتشان را دریافت کنند، مگر از مرتبه کلام ה'؛ یعنی از حروفی که آسمان و زمین با آنها آفریده شدند و مانند آن، حروفی که در قیاس با نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد، در مرتبه جمادند.

پس آنان نمی‌توانند حیاتشان را مستقیماً از آن نور دریافت کنند، بلکه فقط از طریق کلام ه'، یعنی حروفی که به‌واسطه آنها آسمان و زمین پدید آمدند؛ و این حروف در قیاس با نور بی‌پایان، چون سنگی بی‌جان‌اند.

וכמ"ש קדוש ה' צבאות וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה]²³ אות הוא בצבאות שלו^{24, 25} ואף שהם אלף אלפין כמ"ש אלף אלפין ישמשונה²⁶ ורבו רבבן קדמוהי וגו' וכמ"ש היש מספר לגדודיו.²⁷

چنان‌که نوشته شده است: «قدوس است نام چهارحرفی (ה', Havayah □ سپاهها (צבאות, Tzeva-os)»؛ و چنان‌که حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفته‌اند: «او یک **אות** (os؛ نشانه یا حرف) در میان سپاهیان خویش است.»

نام «ה' سپاهها» (צבאות) به‌صورت «سپاهها» خوانده می‌شود: «او یک **אות** در میان سپاهیان خویش است.» **אות** به معنای «نشانه» و نیز «حرف» است، و این **مאמר** آن را به معنای حرف می‌گیرد: هر یک از سپاهیان از یک حرف حیات می‌یابد.

עכ"ז [עם כל זה] מאחר שהם בעלי גבול חיותם אינו אלא מבחי' אות א' בלבד שהוא בחי' דומם לגמרי לגבי שם הוי' שהוא בבחי' א"ס כו' כנ"ל.²⁸

و گرچه آنان هزاران هزارند، چنانکه نوشته شده است: «هزاران هزار به او خدمت می‌کردند و دهها هزار دهها هزار در پیشگاهش ایستاده بودند»، و نیز چنانکه نوشته شده است: «آیا برای سپاهیان‌ش شمارشی هست؟»؛ باین‌همه، چون محدودند، نیروی حیاتشان تنها از مرتبهٔ یک حرفِ تنهاست؛ حرفی که در قیاس با نام ה'، که در مرتبهٔ بی‌نهایت مطلق است، یکسره در مرتبهٔ جماد قرار دارد و مانند آن، چنانکه پیش‌تر گفته شد.

بااینکه سپاهیان هزاران هزارند، چنانکه دانیال (דניאל) دید، و بی‌شمارند، چنانکه دوستِ ایوب (ایوب) می‌گوید، چون محدودند حیاتشان تنها از یک حرف می‌آید؛ حرفی که در قیاس با نام ה'، نام بی‌نهایت، همچون جماد است.

بخش 4 • 101-12

سنگ‌های بسیار به یک یود بدل می‌شوند

10 והנה השתלשלות כל העולמות ברבוי רבבות מדרגות תלוי הכל לפי אופן צירופי האותיות²⁹ שבבחינת דבר ה' להתהוות נבראים פרטיים בעלי גבול ונפרדים כו'.

اکنون، زنجیرهٔ نزول همهٔ عوالم، با هزاران هزار مرتبه، همگی به چگونگی ترکیبِ حروف در مرتبهٔ کلام ה' بستگی دارد؛ تا آفریدگان مشخص، محدود و جدا از یکدیگر پدید آیند و غیره.

هر آفریدهٔ متمایز، در هر مرتبه، حاصلِ ترکیبی خاص از حروفِ الهی است؛ چگونگی آرایش حروف تعیین می‌کند چه چیزی پدید آید.

ויעקב אע"ה [אבינו עליו השלום] רצה להעלותם למעלה. לזאת ויקח מאבני המקום³⁰ שהם אותיות הרבה ועשה מהן אבן אחת

و یعقوب (יעקب)، پدرمان، علیه‌السلام، خواست آنها را به بالا برآورد. ازاین‌رو، «از سنگ‌های آن مکان برداشت»؛ سنگ‌هایی که حروفِ بسیاری، و از آنها یک سنگ ساخت که همان حرفِ یود (יוד, yud) است؛ این [معنای] «و [آن را] نزد سرش نهاد» و غیره است.

یعقوب می‌خواست این آفریدگان را دوباره به بالا برآورد؛ ازاین‌رو، «از سنگ‌های آن مکان برداشت»؛ یعنی از حروفِ بسیار، و آنها را به یک سنگ بدل کرد: حرفِ יוד، کوچک‌ترین حرف، که نمایندهٔ حکمت (חכמה, Chochmah) است. ازاین‌رو آن را «نزد سرش» می‌گذارد، در جایگاهِ عقل.

שהוא אות היו"ד שזהו וישם מראשותיו כו' שכמו שלמטה באדם יש שכל ומדות והאותיות הם המלבישים לבחי' שכל ומדות שמתלבשים בהם.

همان گونه که در مرتبه پایین تر، در انسان، عقل و صفات عاطفی (مדות, middos) وجود دارد، و حروف پوششی برای عقل و صفات عاطفی اند که در آنها پوشیده می شوند،

این مامار با استفاده از انسان توضیح می دهد: انسان عقل و عواطف دارد، و حروف (واژه ها) آنها را می پوشانند.

כמו"כ [כמו כן] למעלה יש בחי' חב"ד [חכמה בינה ודעת] וז"ת [ז' תחתונות] רק שם הוא חכים ולא בחכמה ידיעא³¹ מבין ולא בבינה ידיעא ולא מכל מדות אלین ששם הוא בבחי' יחוד ובטול בתכלית.

همین طور در بالا نیز مراتب حکمت (حכמה)، فهم (בינה, Binah) و شناخت (دעת, Daas)، و هفت [مراتب تجلی (سفירות, Sefiros)] پایینی وجود دارند؛ باین حال، آنجا او «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته شده؛ فهمنده است، اما نه با فهمی شناخته شده» و از هیچ یک از این صفات نیست؛ زیرا آنجا در مرتبه یگانگی کامل و خودنفی گری (بیטول, bittul) است.

در بالا نیز عقل (حکمت، فهم و شناخت) و هفت سفירות عاطفی وجود دارند، اما آنجا آنها یکسره با ה' یکی اند. چنان که دعای الیاهو (الیهو) در تیکونه ای زوهر (تیکونی زهر) می گوید: او حکیم است، اما نه با حکمتی که شناختنی باشد.

11 וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' וחיוהי וגרמוהי חד כו'. ובחי' דבר ה' הם האותיות שבהם מתלבשים חב"ד [חכמה בינה ודעת] ומדות שהם ע"ס [עשר سفירות] עליונות.

چنان که نوشته شده است: «بزرگی از آن توست، ה'» و الی آخر، و «نیروهای حیات او و ظرفهایش یکی اند» و الی آخر. و مرتبه کلام ה'، حروفی است که حکمت (حכמה, Chochmah)، فهم (בינה, Binah) و شناخت (دעת, Daas)، و صفات عاطفی (مדות, middos) در آنها پوشیده اند؛ اینها همان ده مرتبه تجلی برتر (سفירות, Sefiros) هستند.

آیه «بزرگی از آن توست، ה'...» مراتب تجلی را برمی شمرد، و عبارت تیکونی زهر (تیکونی زهر) می افزاید که آنها با او یکی اند. کلام ה' همان حروف است، و ده سفירות در آنها پوشیده اند.

ובחי' אות היו"ד שהיא נקודה קטנה מרמז על היות שבו מתלבש בחי' חכמה שהוא בחי' אין ובטול בתכלית.³²

و مرتبه حرف یود (יו"ד, yud)، که نقطه ای کوچک است، به این اشاره دارد که مرتبه حכמה، که مرتبه نیستی (אין, ayin) و خودنفی گری (بیטول, bittul) مطلق است، در آن پوشیده است.

یود تنها نقطه ای است. کوچکی آن با حכמה تناسب دارد؛ حכמה «نستی» (אין, ayin) نامیده می شود: نخستین جرقة حکمت، پیش از آن که شکلی به خود بگیرد؛ حالتی از بیטول کامل.

12 ואות הה"א³³ שהיא בחי' התפשטות אורך ורוחב מרמז על שהוא בחי' לבוש לבחי' בינה וכו'.

و حرفِ هی (ה"א, hei)، که گسترشی در طول و عرض است، به این اشاره دارد که پوششی برای مرتبۀ فهم (בינה, Binah) است، و مانند آن.

حرفِ هی پهن است و در طول و عرض امتداد می‌یابد؛ ازاین‌رو با بینه تناسب دارد، جایی که نقطۀ حکمت گسترش می‌یابد و بسط پیدا می‌کند.

וכמו"כ [و כמו כן] שאר האותיות שבהם מתלבשים בחי' מדות העליונות. וזהו שיעקב עשה מכל האבנים
אבן אחת שהוא אות היו"ד להעלותן לבחי' חכמה עילאה.

و به همین ترتیب، حروفِ دیگر که مراتبِ صفاتِ عاطفی برین (مדות, middos) در آن‌ها پوشیده می‌شوند. و این [ازاین‌روست که] یعقوب (יעקب) از همهٔ سنگ‌ها یک سنگ ساخت؛ سنگی که حرفِ یود (יו"ד, yud) است، تا آن‌ها را به مرتبۀ حکمتِ برین (חכמה, Chochmah) بالا ببرد.

حروفِ دیگر، صفاتِ عاطفی را در خود می‌پوشانند. گردآوردن همهٔ سنگ‌ها در یک یود به این معناست که همهٔ حروف را به حکمتِ برین بالا ببریم؛ جایی که آن‌ها در برابرِ ה' به حالتِ خوندنی‌گری (ביטול, bittul) درمی‌آیند.

بخش 5 • 131-16

ستون و روغن

13 ואזי אח"כ וישם אותה מצבה³⁴ הוא בחי' אות הוא"ו שעשה והמשיך מבחי' י' לבחי' ו' להיות

התלבשות בחי' חכמה עילאה למטה בבחי' תומ"צ [תורה ומצות] וכנודע תמונת אות הוא"ו שעל ראשו
נקודת היו"ד³⁵

و سپس، پس از آن، «و آن را چون ستونی برپا کرد» مرتبۀ حرفِ واو (ו, vav) است: او آن را ساخت و [آن را] از مرتبۀ یود (י, yud) به مرتبۀ واو کشاند، تا حکمتِ برین (חכמה, Chochmah) در پایین، در تورات (תורה, Torah) و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos)، جامه بپوشد.

پس از عروج، نزول می‌آید. برپا کردن سنگ به صورت ستونی راست، همان حرفِ واو است؛ خطی عمودی. یعقوب یود را به پایین کشاند و به واو رساند، تا حکمتِ برین در تورات و فرمان‌ها در پایین جامه بپوشد.

ואח"כ הולך ומתמשך למטה כמו כן אורייתא מחכמה עילאה נפקת ונמשך ומתפשט למטה בדברים גשמיים כו'.

چنان‌که معروف است، صورتِ حرفِ واو (ו) در سرِ خود نقطهٔ یود (י) را دارد و پس از آن پیوسته به پایین می‌رود و امتداد می‌یابد. به همین ترتیب، «تورات از حکمتِ برین صادر می‌شود» و به پایین کشیده می‌شود و در امور جسمانی گسترش می‌یابد، و غیره.

واو به صورت نقطه‌ای مانند یود در سرِ خود و خطی که از آن به پایین امتداد می‌یابد، رسم می‌شود. تورات نیز که «از حکمتِ برین صادر می‌شود»، به پایین می‌آید و در امور جسمانی جامه می‌پوشد.

14 וזהו ויצוק שמן על ראשה³⁶ פי' שמן הוא בחי' חכמה עילאה³⁷ וכמ"ש שמן משחת קדש.³⁸

و این [مقصود] «و بر سرِ آن روغن ریخت» است. توضیح آن‌که روغن، مرتبهٔ حکمتِ فوقانی (חכמה, Chochmah) است؛ چنان‌که نوشته شده است: «روغنِ مسحِ مقدس».

ریختن روغن بر ستون، گام بعدی است. روغن نمادِ حکمتِ فوقانی است؛ آیهٔ مربوط به «روغنِ مسحِ مقدس» آورده شده تا نشان دهد روغن نمادِ قداستی است که از بالا فرود می‌آید.

להיות גלוי בחי' חכמה עילאה ממש למטה בבחי' מצבה הנ"ל שהוא בחי' תורה ומצות שמלובשים למטה בדברים גשמיים המחליף פרה בחמור³⁹ כו' כשר פסול כו' עכ"ז [עם כל זה] יהיה בהם גילוי בחי' חכמה עילאה ממש כמו שהוא למעלה.

[این برای آن است] که خودِ **חכמה** فوقانی در پایین، در مرتبهٔ ستونِ یادشده در بالا آشکار شود؛ این ستون همان مرتبهٔ **توراه** (Torah, תורה) و **מצות** (mitzvos [فرمان‌های توراہی]) است که در پایین، در امور مادی پوشیده‌اند: «کسی که گاوی را با خری معاوضه می‌کند» و مانند آن؛ **כשר** (kosher [مجاز]) [و] **פסול** (pasul [نامعتبر]) و مانند آن؛ **בاین‌همه**، خودِ **חכמה** فوقانی در آنها آشکار خواهد شد، همان‌گونه که در بالا هست.

مقصود آن است که خودِ حکمتِ فوقانی در ستون، یعنی در **توراه** و **میتصووس**، آشکار شود؛ هرچند اینها به امور مادی می‌پردازند: احکامی دربارهٔ معاوضهٔ گاو با خر، و دربارهٔ آنچه مجاز یا نامعتبر است. **باین‌همه**، حتی در این امور نیز حکمتِ الهی باید همان‌گونه آشکار باشد که در بالا آشکار است.

15 וכמארז"ל [وكمأمر ربوتینو זכرونם לברכה] **מה להלן באימה וביראה**⁴⁰ **אף כאן באימה וביראה. פי' מה להלן בשעת מתן תורה על הר סיני שהיו באימה וביראה שאז הי' [היה] בחי' גילוי בתכלית ששמעו מפי עצמות המאציל אנכי ה' אלקיך כו'.**

و چنان‌که حکیمان ما، یادشان گرامی، فرموده‌اند: «همان‌گونه که آنجا با بیم و هیبت بود، اینجا نیز باید با بیم و هیبت باشد.» توضیح آن‌که «همان‌گونه که آنجا» یعنی هنگام عطاى تورات بر کوه سینا؛ آنان با بیم و هیبت بودند، زیرا آن هنگام تجلی در بالاترین حد بود؛ چراکه از زبان ذاتِ مُفیض شنیدند: «من، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، **אלקים** تو هستم»، و الی آخر.

حکیمان آموختند که تورات باید با همان بیم و هیبتی مطالعه شود که در سینا بود. در سینا تجلی کامل بود: بنی‌اسرائیل «من، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، **אלקים** تو هستم» را از ذاتِ خودِ ה' شنیدند و از این‌رو آکنده از هیبت شدند.

اף כאן היינו אף כמו שהתורה מלובשת למטה בדברים גשמיים יהי' [יהיה] ע"י גילוי חכמה עילאה ממש כמו שהי' [שהיה] אז וכמ"ש ואשים דברי בפך⁴¹ **כו'.**⁴²

«اینجا نیز»: یعنی حتی آن‌گاه که تورات در پایین، در امور جسمانی، پوشیده است، باید به واسطه تجلی خودِ حکمتِ برین (חכמה, Chochmah) باشد، همان‌گونه که آن زمان بود؛ چنان‌که نوشته شده است: «و کلام خود را در دهانت نهادم»، و الی آخر.

«اینجا نیز» یعنی حتی اکنون، هنگامی که تورات در امور جسمانی پوشیده است، باید همان تجلی حکمتِ برین را که آن زمان بود در خود داشته باشد. آیه «و کلام خود را در دهانت نهادم» این را بیان می‌کند: کلام خودِ ה' در دهان کسی است که تورات می‌آموزد.

16 **ולהיות גילוי כזה למטה הוצרך יעקב מתחלה להעלותן למעלה מעלה לבחי' סוכ"ע. וכמ"ש וירימה מצבה**⁴³ **להיות כי נעוץ סופן בתחלתן**⁴⁴ **ועי"ז נעוץ תחלתן בסופן כו' שמדרגה היותר גבוה יותר יכולה לירד ולהתפשט מטה מטה כידוע:**⁴⁵

و برای آن‌که چنین تجلی‌ای در پایین پدیدار شود، یعقوب (יעקب) نخست باید آن‌ها را تا بالاترین مرتبه بالا می‌برد، تا مرتبه نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد (סובב כל עלמין, sovev kol almin). چنان‌که نوشته شده است: «و آن را چون ستونی برافراشت»؛ زیرا «پایانشان در آغازشان فرو نشانده شده است»، و بدین‌وسیله «آغازشان در پایانشان فرو نشانده شده است» و الی آخر؛ زیرا هرچه مرتبه‌ای بالاتر باشد، بیشتر می‌تواند فرود آید و تا پایین‌تر و پایین‌تر گسترش یابد، چنان‌که معروف است.

برای فرود آوردن چنین تجلی‌ای، یعقوب نخست باید حروف را به **סובב כל עלמין**، یعنی نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد، بالا ببرد؛ چنان‌که آیه‌ای در ادامه این بخش از تورات درباره یعقوب می‌گوید: «آن را چون ستونی برافراشت». اصل بیان‌شده در سفر پیتسیرا (ספר יצירה) این است که پایان در آغاز فرو نشانده شده است: آنچه در پایین‌ترین مرتبه است، ریشه در بالاترین مرتبه دارد، و هرچه مرتبه‌ای بالاتر باشد، تا پایین‌تر می‌تواند برسد.

خانه پدرم: خنده اسحاق

17 וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי והי' [והיה] הוי' לי לאלקים. שכל זה יהיה ע"י העלאות והמשכות

שממטה למעלה ומלמעלה למטה שהוא בחי' וישם מראשתיו כו'

و این [معناي] «و به سلامتی به خانه پدرم بازخواهم گشت، و نام چهارحرفی (ה', Havayah) برای من نام **אלקים** (אלקים, Elokim) خواهد بود» است: همه اینها از طریق بالا بردن‌ها و فروآوردن‌ها، از پایین به بالا و از بالا به پایین، تحقق خواهد یافت؛ و این همان مرتبه / جنبه (בחינה, bechinah) «و آنها را در بالینش نهاد» و غیره است؛ و پس از آن، «و بر آن روغن ریخت» و غیره، چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

اکنون **מאמר** (maamar) به نذر بازمی‌گردد. همه اینها از طریق دو حرکت تحقق می‌یابد: صعود از پایین، یعنی «آنها را در بالینش نهاد»، و سپس نزول از بالا، یعنی «بر آن روغن ریخت».

ואח"כ ויצק עליה שמן כו' כנ"ל כי הנה אבי⁴⁶ קאי על יצחק וכמ"ש כי אתה אבינו⁴⁷ שלע"ל [שלעתיד לבוא] **יאמרו על יצחק כי אתה אבינו כו'.**

زیرا «پدرم» به اسحاق (יצחק, Yitzchak) اشاره دارد، چنان‌که نوشته شده است: «زیرا تو پدر ما هستی»؛ زیرا در زمان آینده درباره اسحاق خواهند گفت: «زیرا تو پدر ما هستی» و غیره.

«پدرم» یعنی اسحاق: تلمود (Shabbos 89b) نقل می‌کند که در آینده، پس از آنکه اسحاق برای فرزندانش شفاعت کند، اسرائیل با سخنان یسعیا به او خواهند گفت: «زیرا تو پدر ما هستی».

18 והנה יצחק הוא מלשון צחוק ותענוג וכמ"ש צחק עשה לי⁴⁸ כו' כל השמע יצחק לי

اکنون، نام اسحاق (יצחק) از واژه خنده (צחק, tzechok) و لذت گرفته شده است؛ چنان‌که نوشته شده: «[ה'] برای من خنده پدید آورد» و غیره؛ «هر که بشنود، با من خواهد خندید (יצחק, yitzchak)».

نام اسحاق از **צחק**، یعنی خنده، گرفته شده است؛ چنان‌که سارا (שרה) هنگام تولد او گفت: **ה'** برای من خنده پدید آورده است؛ هر که بشنود با من خواهد خندید. خنده بیانگر لذت است.

وهوا לשון עתיד שיתגלה בחי' התענוג העליון⁴⁹ שלמעלה והוא ע"י בחי' הבירורים [הבירורים / הבירורים] שלמטה בבחי' אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא ע"י העלאות והמשכות כנ"ל.

و [יצחק (yitzhak), یعنی «او خواهد خندید»], در زمان آینده است؛ [به این معنا] که لذت برین بالا آشکار خواهد شد؛ و این از طریق پالایشها (بیرורים, beirurim) در پایین حاصل می‌شود، به شیوه به انقیاد درآوردن (אתכפיא, iskafya) و دگرگون‌سازی (אתהפכא, is'hapcha) تاریکی به نور، از راه بالا بردن‌ها و فرودآوردن‌های یادشده در بالا.

اسحاق همچنین فعلی در زمان آینده است، به معنای «او خواهد خندید». از این‌رو، به لذت برینی اشاره دارد که در آینده آشکار خواهد شد و کار پالایش جهان فرودین آن را پدید می‌آورد: فرونشاندن شر و تبدیل تاریکی به نور.

19 וכמו התענוג והצחוק שלמטה שאינו אלא מאיזו שינוי והתחדשות כמו למשל צפור המדברת⁵⁰ וכדומה שאין דרכה וטבעה לדבר משא"כ מאדם המדבר אין מקבלים תענוג כלל לפי שזרכו בתמידות לדבר. וכמו"כ [וכמו כן] ממש למעלה.

همانند لذت و خنده در عوالم فرودین، که تنها از نوعی تغییر و تازگی پدید می‌آیند؛ برای نمونه، پرندهای سخنگو و مانند آن، که سخن‌گفتن نه شیوه اوست و نه طبیعتش. اما از انسانی که سخن می‌گوید، هیچ لذتی حاصل نمی‌شود، زیرا سخن‌گفتن شیوه همیشگی اوست. در بالا نیز دقیقاً همین‌گونه است.

لذت از امر تازه پدید می‌آید. پرندۀ سخنگو برای ما لذت‌بخش است، زیرا سخن‌گفتن طبیعت او نیست؛ اما انسانی که سخن می‌گوید به هیچ‌کس لذتی نمی‌بخشد، زیرا این کار برای او عادی است. در بالا نیز همین‌گونه است: آنچه برای حی لذت‌بخش است، امری غیرمنتظره است.

הנה בחי' יעקב הוא י' עקב שהוא בחי' ירידת והשתלשלות אלקות עד למטה מטה גם בבחי' עקביי שהם עולמות הנפרדים לגמרי ובעלי גבול כו'.

اکنون، مرتبه یعقوب (יעקب) همان «ی' عקب» (yud-akev [یود-پاشنه]) است؛ یعنی نزول الوهیت و زنجیره نزول الوهیت (השתלשלות, hishtalshelus) تا پایین‌ترین مرتبه، حتی تا مرتبه پاشنه‌ها، که همان عوالم کاملاً جدا و محدودند، و مانند اینها.

يعقوب، یعنی یودی که تا پاشنه می‌رسد، بیانگر نزول الوهیت تا پایین‌ترین عوالم محدود است؛ عوالمی که گویی کاملاً از او جدا هستند.

20 וכמ"ש ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה⁵¹ שנמשך ונשתלשל בהשתלשלות וצמצומים כ"כ [כל כד]

להתהוות יש מאין בעלי גבול ועלמין דפרודי

چنانکه نوشته شده است: «و یعقوب (יעקב) از بئرشع بیرون رفت و به سوی حران رهسپار شد»: [الوهیت] از طریق زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) و انقباضها (צמצום, tzimtzum) چنان به پایین کشیده و نازل شد که موجوداتِ محدود و عوالم جدایی گرفته، چیزی از هیچ، پدید آیند،

سفر یعقوب به حران بار دیگر به مثابه نزولِ الوهیت خوانده می شود؛ نزولی که از انقباضهای بسیار می گذرد تا عوالم محدود و جدا از یکدیگر از هیچ پدید آیند.

שהם בחי' נבראי' [נבראים] נפרדים שהם בחי' יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו] שנק' חר"ן והוא מלשון נחר גروני^{52, 53} כו'.

که آفریدگان جداگانه اند؛ موجوداتی از نوع چیزی [که وجودی مستقل از خود دارد] (יש, yesh) و برای خود جداگانه اند؛ [این] حران نامیده می شود، و این نام از واژه «خشکیده» (nchar, נחר) در تعبیر «گلویم خشکیده است» گرفته شده است، و غیره.

این موجوداتِ جداگانه، که خود را موجوداتی قائم به خود می پندارند، حران نامیده می شوند؛ نامی که گفتار (מאמר) آن را با nchar (نחר)، به معنای «خشکیده»، پیوند می دهد. این واژه در حروفِ حֵת (ח) و רֶשׁ (ר) با آن اشتراک دارد؛ در آیه ای از مزامیر که می گوید: «گلویم خشکیده است».

והיינו שהחיות אלקות הנמשך ומתלבש בהם שנק' בחי' גרון שהוא קול כנודע⁵⁴ מכוסה ומוסתר בהם לגמרי עד

یعنی نیروی حیاتِ الهی (חיות, chayus) که به پایین کشیده و در آنها پوشیده می شود، و مرتبه گلو (בחינה, bechinah) نامیده می شود، همان صداست، چنانکه معروف است؛ این نیرو در آنها به کلی پوشیده و پنهان است،

نیروی حیاتِ الهی در آفریدگان «گلو» نامیده می شود، زیرا گلو صدا را پدید می آورد؛ یعنی گفتارِ الهی ای که آنها را می آفریند. در این عوالم، آن صدا به کلی پوشیده و پنهان است.

**שהם עלמין דפרודי וחשך לגמרי کאלו הם יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו] ואזי נק' חרן לשון נחר گروני כו'.
و כמ"ש נאלמתי דומיה⁵⁵ כו'.**

تا آنجا که آنها عوالم جدایی و تاریکی مطلق اند، گویی وجودهایی جداگانه و قائم به خود هستند؛ و آن گاه حران نامیده می شود، به معنای «گلویم خشکیده است»، و غیره. و چنانکه نوشته شده است: «در سکوت خاموش ماندم»، و غیره.

پس عوالم جدا و تاریک می شوند، گویی به خودی خود وجود دارند. این همان «گلو خشکیده» است و همان سکوتِ «در سکوت خاموش ماندم»: صدای الهی شنیده نمی شود.

21 והנה תכלית המכוון בירידת והשתלשלות אור ה' כ"כ [כל כך] למקום חשך ועלמיון דפרודי. היינו בכדי

שיהי' [שיהיה] אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא כו'

اکنون، غایت مقصود از نزول و جریان زنجیره وار نور ه' (השתלשלות, hishtalshelus) تا این اندازه، به مکانی تاریک و عوالم جدایی، این است که تاریکی به انقیاد درآید و به نور دگرگون شود (אתכפיא ואתהפכא, iskafya v'is'hapcha)، و جز این ها. چرا نور ه' تا این اندازه، به تاریکی و جدایی نزول کرد؟ تا تاریکی به انقیاد درآید و به نور تبدیل شود (iskafya و is'hapcha، یعنی به انقیاد درآوردن و دگرگون ساختن).

להפוך את כל המדות רעות שהם האהבה ורשפי אש של הבלי עולם או הכעס כו'

تا همه صفات عاطفی (مדות, middos) بد را دگرگون سازد؛ صفاتی که عبارت اند از عشق و شراره های آتشین به پوچی های دنیا، یا خشم و مانند آن،

در انسان، مقصود همان عواطف بد است: عشق سوزان به پوچی های دنیا، خشم و مانند این ها.

להפכם שיהיו רק לה' לבדו ולהיות בבחי' בטול הרצון לה' לבד ולא בבחי' יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו] כו'.

تا آن ها را چنان دگرگون سازد که تنها برای ه' باشند و در حالت خودنفي گري (بیטול, bittul) اراده در برابر ه' تنها قرار گیرند، نه آن که خود را موجودی مستقل و جداگانه بدانند، و جز این ها.

این عواطف باید چنان دگرگون شوند که تنها متوجه ه' باشند و انسان اراده خود را در برابر ه' وانهد، به جای آن که خود را موجودی مستقل و جداگانه احساس کند.

ונק' בחי' זאת בחי' תשובה שהוא בחילא יתיר כו' דהיינו המדות רעות שהם ברשפי אש להפכם ולהשיבם לה' לבד כנ"ל

و این مرتبه، بازگشت (תשובה, teshuvah) نامیده می شود؛ بازگشتی که «با نیرویی فزون تر» است، و جز این ها؛ یعنی [گرفتن] صفات بدی که در شراره های آتش اند، دگرگون ساختنشان و بازگرداندنشان تنها به سوی ه'، چنان که پیش تر گفته شد.

این دگرگونی بازگشت نامیده می شود و «با نیرویی فزون تر» انجام می گیرد: آتش خود عواطف بد گرفته می شود و به سوی ه' بازگردانده می شود.

(וזהו במקום שבעלי תשובה עומדין⁵⁶ צדיקי [צדיקים] גמורים אין יכולים לעמוד). ועיי'ז נעשה תענוג גדול למעלה והוא מבחי' אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא שלמטה.

(و این [معنای] «در جایی که اهل بازگشت می‌ایستند، پارسایان کامل نمی‌توانند بایستند» است.) و از این راه، لذتی (تענוג، taanug) عظیم در بالا پدید می‌آید؛ این لذت از به‌انقیاددرآوردن و دگرگون‌ساختن تاریکی به نور در پایین سرچشمه می‌گیرد. از همین رو، اهل بازگشت در جایی می‌ایستند که حتی پارسایان کامل نمی‌توانند در آن بایستند. این دگرگونی، لذتی عظیم در بالا پدید می‌آورد.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה^{57, 58} כו' להיות שע"י בחי' תשובה דוקא נעשה התענוג למעלה כ"כ [כל כך] שהוא ממש כמשל צפור המדברת כנ"ל

و این [معنای] «یک ساعت در بازگشت زیباتر است» و مانند آن است؛ زیرا مشخصاً از راه بازگشت چنین لذتی در بالا پدید می‌آید، درست مانند تمثیل پرندۀ سخنگو که پیش‌تر گفته شد؛ می‌شنا می‌گوید یک ساعت بازگشت در این جهان از تمام زندگی جهان آینده زیباتر است. بازگشت، درست مانند پرندۀ سخنگو، در بالا لذتی پدید می‌آورد؛ چیزی غیرمنتظره.

ואזי נעשה מבחי' חר"ן רנ"ה וכנודע על ענין חמץ ומצה שמאות החי"ת של חמץ"ן נעשה ה"א כמ"ש בזהר פ' פנחס⁵⁹ ע"פ גער חי"ת קנה^{60, 61} כו' ונעשה בחי' מצה.

و آنگاه از مرتبۀ حاران (חרן، Charan)، آوازِ شادمانه (رנה، rinah) پدید می‌آید. چنان‌که دربارهٔ خمیرمایه‌دار (חמץ، chametz) و نانِ فطیر (מצה، matzah) شناخته شده است: از حرفِ حֵת (ח، ches) در chametz، حرفِ הֵי (ה، hei) ساخته می‌شود؛ چنان‌که در زوهار (זהר)، پاراشاتِ پینحاس، دربارهٔ آیۀ «حيوان نی‌زار را سرزنش کن» آمده است؛ واژهٔ حیث (chayas، «حیوان») را در اینجا همچون حرفِ ח (ches) می‌خوانند، و جز این‌ها؛ و مرتبۀ matzah پدید می‌آید.

پس حاران (חרן) به آوازِ شادمانۀ rinah (رנה) تبدیل می‌شود: حرفِ حֵת به حرفِ הֵי بدل می‌شود. همین در خمیرمایه‌دار (חמץ) و نانِ فطیر (מצה) نیز رخ می‌دهد؛ تنها تفاوتِ حروفِ آن‌ها حֵת و הֵי است. زوهار، عبارتِ «حيوان نی‌زار را سرزنش کن» را به‌گونه‌ای می‌خواند که گویی حֵת را سرزنش می‌کند.

כמו"כ [כמו כן] מחרן נעשה רנה כמ"ש באבוד רשעים רנה⁶² שהוא בחי' התענוג שנעשה למעלה מבחי' אתכפיא ואתהפכא כנ"ל.⁶³

همچنین، از حاران، رנה پدید می‌آید؛ چنان‌که نوشته شده است: «با نابودی شروران، آوازِ شادمانه برمی‌خیزد»؛ و این همان لذتی است که در بالا، از به‌انقیاددرآوردن و دگرگون‌ساختن پدید می‌آید، چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

آیۀ «با نابودی شروران، آوازِ شادمانه برمی‌خیزد» نشان می‌دهد که آوازِ شادمانه زمانی پدید می‌آید که بر بدی چیره شوند. این آواز همان لذتِ بالاست که از به‌انقیاددرآوردن و دگرگون‌ساختن تاریکی ناشی می‌شود.

آشکارگی آینده

22 והנה בחי' התענוג הזה יתגלה לעתיד דוקא שאז ואת רוח הטומאה אעביר⁶⁴ כו' שלא יהיה עוד בחי' חשך ובירורי' [ובירורים] כמו שהוא עתה בעליות וירידות אלא כמ"ש בחריש ובקציר תשבות⁶⁵ כמבואר במ"א.

اکنون، این لذت (تَعْنُوج، taanug) مشخصاً در آینده آشکار خواهد شد؛ زیرا آن‌گاه «روح ناپاکی را برخوادم داشت» و غیره، و دیگر تاریکی و پالایش‌هایی از آن نوع که اکنون در فراز و فرودها وجود دارند نخواهد بود؛ بلکه چنان‌که نوشته شده است: «در شخم‌زدن و برداشت محصول، آرام خواهید گرفت»، چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

این لذت تنها در آینده به‌طور کامل آشکار خواهد شد، آن‌گاه که ה' روح ناپاکی را از زمین برمی‌دارد. در آن زمان دیگر تاریکی‌ای نخواهد بود که پالایش شود و نه فراز و فرودی؛ کارِ «شخم‌زدن و برداشت محصول»، یعنی پالایش، پایان خواهد یافت و آرامش برقرار خواهد شد.

23 ויהיה בחי' גילוי אור ה' למטה בבחי' יחוד וביטול בתכלית כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' שעתה הוא מאין ליש כו' משא"כ לעתיד יהיה מיש לאין בבחי' ביטול ואתהפכא כו'.

و نور ה' در پایین، در حالتی از یگانگی کامل و خودنفی‌گری (ביטול، bittul) آشکار خواهد شد؛ درست همان‌گونه که در عوالم برتر در بالاست، جایی که «او و نیروهای حیاتش و ظرف‌هایش یکی‌اند» و غیره. زیرا اکنون از نیستی به هستی است و غیره، حال آنکه در آینده از هستی به نیستی خواهد بود، در حالتی از بیטול و دگرگونی و غیره.

در آینده، نور ה' در پایین با همان یگانگی‌ای آشکار خواهد شد که در عوالم برتر وجود دارد. اکنون آفرینش «از نیستی به هستی» پیش می‌رود و موجوداتی پدید می‌آورد که وجود خود را مستقل و واقعی می‌پندارند؛ اما آن‌گاه «از هستی به نیستی» پیش خواهد رفت، زیرا آفرینش فقدانِ استقلالِ خود را در برابر ה' درمی‌یابد و دگرگون می‌شود.

24 ואזי יתגלה בחי' ענג העליון שהוא בבחי' א"ס והוא בחי' יום הז' יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁶⁶ שהוא בחי' גילוי ענג העליון כנודע שנעשה מהבירורים שלמטה בשיתא אלפי שנין כו'.

و آنگاه لذت برین، که در مرتبهٔ بی‌نهایتِ مطلق (אין סוף، Ein Sof) است، آشکار خواهد شد؛ و این همان مرتبهٔ روزِ هفتم است، «روزی که سراسر شبات (שבת، Shabbos [روزِ آرامش]) و آسایش برای حیاتِ جاودان است»؛ این روز، آشکارگی لذتِ برین است که چنان‌که معروف است، از تصفیه‌هایی که در پایین، طی شش هزار سال، انجام می‌شود پدید می‌آید، و غیره.

آنگاه لذتِ برین که بی‌نهایت است آشکار خواهد شد. این همان «روزِ هفتم» است؛ دوره‌ای که یکسره شبات و آسایش است و ثمرهٔ کارِ تصفیه در طی شش هزار سالِ جهان است.

וזהו ושבתי כו' אל בית אבי⁶⁷ שהוא בחי' חזרה והשבה של בחי' יעקב מבחי' חר"ן כנ"ל לבחי' רנה שנק' בית אבי שהוא בחי' יצחק שהוא בחי' הצחוק והתענוג העליון שיתגלה לעתיד מבחי' אתכפיא ואתהפכא הנ"ל:

و این همان [معنای] «و بازخواهم گشت»، و غیره، «به خانه پدرم» است: بازگشت و اعاده مرتبه یعقوب (יעקב, Yaakov) از مرتبه حرّان (חר"ן, Charan)، چنان که پیشتر گفته شد، به مرتبه سرود شادی (رנה, rinah) است؛ مرتبه‌ای که «خانه پدرم» نامیده می‌شود و همان مرتبه اسحاق (יצחק, Yitzhak) است؛ مرتبه خنده و لذت برین که در آینده، از فرونشاندن و دگرگون‌سازی یادشده آشکار خواهد شد.

این همان بازگشت یعقوب «به خانه پدرم» است: بازگشت از حرّان، صدای پنهان الهی، به سرود شادی؛ سرودی که مرتبه اسحاق و خنده‌ای است که در آینده آشکار خواهد شد.

بخش 8 • 251-29

صلح و بدل شدن ه' به אלקים

25 וזהו שיאמרו לעתיד על יצחק דוקא כי אתה אבינו להיות כי זהו תכלית המכוון בירידת והשתלשלות העולמות כדי שע"ז יהיה צחוק ותענוג למעלה כנ"ל.

و از این روست که در زمان آینده، مشخصاً درباره اسحاق (יצחק) خواهند گفت: «زیرا تو پدر ما هستی»؛ چون این هدف نهایی نزول و زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) است، تا از این رهگذر در بالا خنده و لذت پدید آید، چنان که پیشتر گفته شد.

چرا بنی اسرائیل در آینده، از میان همه پدران، اسحاق را «پدر ما» خواهند خواند؟ زیرا تمام مقصود از نزول عوالم، خنده و لذت در بالاست و اسحاق خود همان خنده است.

وזהו ושבתי בשלום כו'. כי בחי' ענג הנ"ל שיתגלה לעתיד הוא דוקא ע"י בחי' העלאות והמשכות שהם בחי' הברורים למטה בבחי' אתכפייא ואתהפכא כנ"ל שנקרא בחי' שלום.

و این [معنای] «و در صلح (שלום, shalom) بازخواهم گشت» و غیره است. زیرا آن لذتی که پیشتر گفته شد و در زمان آینده آشکار خواهد شد، مشخصاً از طریق بالا بردن‌ها و فرودآوردن‌ها حاصل می‌شود؛ اینها همان پالایش‌های پایین، به‌شیوه به‌انقیادکشیدن و دگرگون‌ساختن است، چنان که پیشتر گفته شد؛ و [این] مرتبه (בחינה, bechinah) صلح است.

اکنون معنای واژه «در صلح» توضیح داده می‌شود. لذت آینده از دو حرکت صعود و نزول حاصل می‌شود؛ یعنی از پالایش عالم از راه به‌انقیادکشیدن و دگرگون‌ساختنِ شرّ. پیوند این دو را «صلح» می‌نامند.

להיות כי שלום הוא המחבר שני הפכים וכמ"ש עושה שלום במרומיו.⁶⁸ שמיכאל שר של מים⁶⁹ וגבריאל שר של אש כו'.

زیرا صلح چیزی است که دو امر متضاد را به هم پیوند می‌دهد، چنان‌که نوشته شده است: «او در بلندی‌های خود صلح برقرار می‌کند»؛ زیرا میکائیل (می‌کال) فرمانروای آب است و گاورئیل (گبریال) فرمانروای آتش و غیره.

صلح، اعداد را با هم متحد می‌کند. **مדרش** (Midrash)، عبارت «او در بلندی‌های خود صلح برقرار می‌کند» را چنین تفسیر می‌کند که **ה'** میان میکائیل، فرشتهٔ برف (که در اینجا فرمانروای آب خوانده شده)، و گاورئیل، فرشتهٔ آتش، صلح برقرار می‌کند تا هیچ‌یک به دیگری آسیب نرساند.

26 והנה כתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב⁷⁰ והיינו ב' בחי' שלום⁷¹ שלום מלמטה למעלה והיינו לרחוק שנעשה קרוב שהוא בחי' העלאה ממטה למעלה.

اکنون، نوشته شده است: «صلح، صلح، برای دور و نزدیک.» یعنی دو مرتبهٔ صلح [وجود دارد]: صلح از پایین به بالا، یعنی «برای آن‌که دور است» که نزدیک می‌شود؛ و این همان برآمدن از پایین به بالاست؛

اشعیا «صلح، صلح» را دو بار می‌گوید، پس دو گونه صلح وجود دارد. نخست، صلح «برای دور» است: آن‌که دور است، یعنی عالم فرودین، نزدیک آورده می‌شود و از پایین به بالا برمی‌آید.

ושלום מלמעלה למטה היינו בחי' ירידת והמשכת אלקות למטה בבחי' תורה ומצות כמבואר לעיל במ"ש ויצק שמן כו'.

و صلح از بالا به پایین، یعنی فرود آمدن و جاری ساختن الوهیت در پایین، در قالب تورا (Torah, תורה) و فرمان‌های دینی (מצות, mitzvos)، چنان‌که پیش‌تر دربارهٔ آیه «و روغن ریخت»، و جز آن، توضیح داده شد.

دوم، صلح «برای نزدیک» است: الوهیت از بالا به تورا و فرمان‌های دینی فرود می‌آید، همان‌گونه که یعقوب (יעקب) بر ستون روغن ریخت.

27 וע"י ב' בחי' שלום הנ"ל שהם בחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא שלא יהיו בבחי' עלמין דפרודי רק בבחי' יחוד וביטול כמו שהוא למעלה בעולמות עליוני' [עליונים] ממש

و از طریق دو مرتبهٔ صلحی که پیش‌تر یاد شد، که همان دگرگونی تاریکی به روشنایی است، تا دیگر در حالتِ عوالم جدایی نباشند، بلکه تنها در حالتِ یگانگی و خودنفی‌گری (bittul, ביטול) باشند؛ درست همان‌گونه که در عوالم برتر چنین است،

از طریق این دو گونه صلح، تاریکی به روشنایی بدل می‌شود و عوالم فرودین دیگر عوالم جدایی نخواهند بود، بلکه با **ה'** یکی می‌شوند؛ همان‌گونه که عوالم برتر چنین‌اند.

ואזי אשוב אל⁷² בית אבי שיתגלה ממילא בחי' הענג העליון שהוא בבחי' א"ס ממש למעלה מעלה מהשתלשלות העולמות במדרגות רבות מעלה ומטה וחשך ואור.

آنگاه «به خانه پدرم بازخواهم گشت»: لذت برین، که حقیقتاً در مرتبۀ بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof) است، بسیار فراتر از زنجیرۀ نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) با پله‌های بسیاری، فراز و فرود، تاریکی و روشنایی، خودبه‌خود آشکار خواهد شد.

آنگاه «به خانه پدرم بازخواهم گشت»: لذت برین خودبه‌خود آشکار خواهد شد. این لذت نامتناهی است و بسیار فراتر از سراسر زنجیرۀ عوالم و تمایزهای فراز و فرود، تاریکی و روشنایی قرار دارد.

משא"כ לגבי עצמותו ומהותו ית' קטן וגדול שוים ממש בלי שינוי וכחשכה כאורה⁷³ ממש.

اما در نسبت با ذات و حقیقت او، متبارک باد، کوچک و بزرگ حقیقتاً برابرند، بی‌هیچ تغییری، و «تاریکی درست همچون روشنایی است».

در ذات خود ה' این تمایزها اصلاً وجود ندارند: کوچک و بزرگ یکسان‌اند و تاریکی همچون روشنایی است، چنان‌که در مزمور آمده است.

28 ואז והיה הוי' לי لאלקים כו'. כי הנה כתיב כי שמש ומגן⁷⁴ הוי' אלקים שכמו שהמגן הוא נרתק

להשמש ומכסה ומסתיר על אור השמש כמו"כ [כמו כן]

و آن‌گاه، «ה' برای من **אלקים** خواهد بود» و غیره. زیرا نوشته شده است: «ה' خورشید و **אלקים** سپر است»؛ همان‌گونه که سپر غلافی برای خورشید است و نور خورشید را می‌پوشاند و پنهان می‌کند،

اکنون عبارت محوری نذر، «ה' برای من **אלקים** خواهد بود»، مطرح می‌شود. در مزمور، «خورشید» با ה' و «سپر» با **אלקים** جفت شده است: همان‌گونه که سپر خورشید را می‌پوشاند و نورش را در غلاف می‌گیرد،

שם אלקים הוא בחי' נרתק לשם⁷⁵ הוי' ומכסה ומסתיר עליו להיות נבראים בעלי גבול ونפרדים בפ"ע

[בפני עצמו] משא"כ שם הוי' הוא בחי' המשכת אור ה' למטה כו'.⁷⁶

همین‌گونه، نام **אלקים** غلافی برای نام ה' است و آن را می‌پوشاند و پنهان می‌سازد، تا موجوداتی محدود پدید آیند که هر یک جدا و قائم‌به‌خود باشند؛ حال آنکه نام ه' عبارت است از فرودآمدنِ نورِ ه' به عوالم پایین، و غیره.

پس **אלקים**، ه' را می‌پوشاند و پنهان می‌کند تا موجودات محدود و جدا از هم بتوانند، بی‌آنکه تجلی آن بر آنها غلبه کند، وجود داشته باشند. در مقابل، ه' عبارت است از فرودآمدنِ نورِ ه' به پایین.

29 והנה כ"ז [כל זה] הוא בבחי' השתלשלות מעלה ומטה וחשך ואור אבל לעתיד שיתגלה בחי' ענג העליון

שהוא למעלה מעלה מבחי' ההשתלשלות והוא למעלה מעלה מבחי' שם ⁷⁷ הוי' ושם אלקים

اینک، همه اینها در چارچوب زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות، hishtalshelus)، با بالا و پایین، تاریکی و نور، قرار دارد.

همه اینها، خورشید و سپر، آشکارگی و پوشیدگی، به زنجیره عوالم تعلق دارد؛ زنجیره‌ای با بالا و پایین، تاریکی و نور.

ואזי מה שעתה הוא בחי' שם הוי' יהיה אז בחי' אלקים לגבי בחי' ענג העליון הנ"ל

اما در زمانِ آینده، هنگامی که لذت (תענוג، taanug) برین آشکار شود – لذتی که بسیار فراتر از زنجیره نزولِ عوالم و نیز بسیار فراتر از نام چهارحرفی (הי، Havayah) و نام **אלקים** (אלקים، Elokim) است – آن‌گاه آنچه اکنون مرتبة Havayah است، در قیاس با لذتِ برین یادشده، مرتبة **אלקים** خواهد بود.

اما لذتی که در آینده آشکار خواهد شد، بسیار فراتر از سراسر زنجیره عوالم است و حتی از نام‌های Havayah و **אלקים** نیز فراتر می‌رود. در قیاس با آن، حتی Havayah – که امروز نام آشکارگی است – همچون **אלקים**، صرفاً پوششی خواهد بود: «Havayah برای من **אלקים** خواهد بود».

ואזי והאבן הזאת אשר שמתי מצבה ⁷⁸ כנ"ל יהיה בית אלקים שיהיה בית וכלי לבחי' אלקים دلעתיד

שהוא בחי' הוי' עתה.

و آن‌گاه «این سنگی را که به منزله ستون برپا داشته‌ام»، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، «خانه **אלקים** خواهد شد»: خانه و ظرفی برای مرتبة **אלקים** در زمانِ آینده، که اکنون مرتبة Havayah است.

سنگ، که پایین‌ترین مرتبه است، آن‌گاه «خانه **אלקים**» خواهد شد: ظرفی برای آنچه در آن زمان **אלקים** نامیده خواهد شد و اکنون Havayah است. این پاسخ پرسش نخست است: هنگامی که Havayah «**אלקים**» شود، سنگ به خانه بدل می‌شود.

וכל אשר נתן לי הוא לשון עתיד היינו כל עליות שיהיו לעתיד הכל עשר اعשרנו לך בבחי' מעשר

کنونע ود"ל [ודי למבין]:

«و هر آنچه به من خواهی بخشید» در زمانِ آینده است؛ یعنی همه صعودهایی که در زمانِ آینده رخ خواهد داد، همه را «به‌یقین، یک‌دهم آن را به تو خواهم داد»، به‌صورتِ دهیک، چنان‌که شناخته است؛ و این برای آن‌که می‌فهمد بس است.

نذر یعقوب (יעקوب) با این عبارت پایان می‌یابد: «هر آنچه به من بخشی، یک‌دهم را به تو خواهم داد.» «بخشی» زمانِ آینده است: صعودهای بی‌پایانِ آینده که آنها نیز به‌صورتِ دهیک به **ה'** بازگردانده خواهند شد. **מאמר** (maamar) با عبارت «این برای آن‌که می‌فهمد بس است» پایان می‌یابد.

خلاصه

30 קיצור ⁷⁹ (א) הנה יעקב המשיך היו"ד ח"ע [חכמה עילאה] לבחי' עקביי' וזהו ענין יציאת יעקב מבאר שבע

יסוד אי' [אימא] לבחי' חרן כדי להעלות בירורי נוגה

خلاصه. (الف) یعقوب (יעקב) حرف یود (ی"ד, yud)، یعنی حکمت برین (Chochmah, חכמה) را به مرتبه پاشنه‌ها فرود آورد. این همان معنای خروج یعقوب از بئر شبع (بאר שבע, Be'er Sheva)، بنیاد ایما (יסוד, Yesod؛ ایما, Imma)، به مرتبه حاران (חרן, Charan) است، تا پالایش‌های قلمرو نگاه (نوغا, nogah؛ عرصه آمیخته خیر و شر) را بالا ببرد؛

خلاصه در سه نکته است. (الف) یعقوب حرف یود، یعنی حکمت برین، را به پاشنه‌ها فرود آورد. بئر شبع با بنیاد ایما، مجرای فهم (בינה, Binah)، یکی دانسته می‌شود؛ و یعقوب به حاران فرود آمد تا جرقه‌های گرفتار در نگاه، قلمرو آمیخته خیر و شر که می‌توان آن را پالود، بالا آورد.

והיינו מה שלקח מאבני המקום ⁸⁰ שהם בחי' אותיות דבר ה' המלובשים בדצ"ח [בדומם צומח חי] ועשה מהם אבן אחת הוא בחי' יו"ד שזהו וישם מראשותיו ⁸¹ (ע' [עיין] זהר ח"א [חלק א'] דע"ב ופ' ויצא קנ"א ופ' ויחי רל"א ובמ"ש ע"פ אבן ישראל) ^{82, 83, 84}

یعنی، از سنگ‌های آن مکان گرفت؛ سنگ‌هایی که همان حروف کلام ה' هستند که در جماد، روییدنی و حیوان ملبَس‌اند؛ و از آن‌ها یک سنگ ساخت که مرتبه حرف یود است. این همان «و آن را بالای سرش نهاد» است (بنگرید به زوهر (זהר)، بخش اول، برگ 72، و پاراشات وایتسه، [برگ] 151، و پاراشات وایخی، [برگ] 231، و آنچه درباره آیه «سنگ اسرائیل» توضیح داده شده است).

سنگ‌ها حروف کلام ה' هستند که در جماد، روییدنی و حیوان ملبَس‌اند. یعقوب آن‌ها را در یک حرف یود گرد آورد و آن را «بالای سرش» نهاد. عبارت داخل پرانتز به بخش‌هایی از زوهر و نیز به بحثی درباره «سنگ اسرائیل» اشاره می‌کند.

ואח"כ וישם אותה מצבה ⁸⁵ המשכת בחי' ו' שנמשך מהיו"ד והוא ענין אורייתא מח"נ [מחכמה נפקת] ויצא עליה שמן להיות מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה: ⁸⁶

و پس از آن، «و آن را چون ستونی برپا کرد»: یعنی فرودآوردن مرتبه واو (ו', vav)، که از حرف یود امتداد می‌یابد؛ و این همان معنای «توراه از حکمت بیرون می‌آید» است. «و بر آن روغن ریخت»، تا «همان‌گونه که آنجا [بود] با بیم و هیبت، اینجا نیز با بیم و هیبت» باشد.

ستون همان واوی است که از حرف یود امتداد می‌یابد؛ توراه نیز از حکمت برین بیرون می‌آید. روغن، آشکارشدن حکمت در توراه است، تا آن را با همان هیبتی فراگیرند که در سینا بود.

(ב) ועי"ז ושבתי בשלום אל בית אבי בחי' יצחק כי אתה אבינו⁸⁷ והוא הצחוק והתענוג שיהיה לע"ל [לעיתיד לבוא] מבירורים אלו והיינו ע"י אתכפא ואתהפכא נתברר מבחי' חר"ן ונהפך החי"ת לה"א להיות

רנ"ה בחי' תענוג

(ב) ו از این راه، «به سلامت به خانه پدرم بازخواهم گشت»؛ یعنی به مرتبه اسحاق (יצחק)، «زیرا تو پدر مایی»؛ و این همان خنده و لذتی است که در زمان آینده از این پالایش‌ها پدید خواهد آمد. یعنی، به واسطه فرونشاندن و دگرگون‌سازی، [آن] از مرتبه حاران پالوده می‌شود؛ حرف جت (ח, ches) به حرف هی (ה, hei) بدل می‌شود و سرور (רנה, rinah) پدید می‌آید، که مرتبه لذت است.

(ب) حاصل کار بازگشت به «خانه پدرم»، یعنی اسحاق، است؛ این همان خنده و لذت آینده‌ای است که از این پالایش‌ها پدید می‌آید: حاران پالوده می‌شود، حرف جت آن به حرف هی بدل می‌شود و به سرور، یعنی لذت، تبدیل می‌گردد.

(ועד"ז בענין יצ"מ [יציאת מצרים] מיצר הגרון ע"ד בחי' חרן נחר גרוני⁸⁸ כו' וימררו חיי אבותינו וכשנעשה יצ"מ [יציאת מצרים] הוא בחי' מצה משא"כ חמץ כענין ההפרש בין חרן לרנה):

(و همین‌طور است در ماجرای خروج از مصر (מצרים, Mitzrayim): از تنگنای گلو (میצר הגרון, meitzar hagon), به‌سان مرتبه حاران؛ «گلویم خشک شده است»، و جز آن؛ «و زندگی پدران ما را تلخ کردند»؛ و هنگامی که خروج از مصر رخ می‌دهد، این مرتبه نان فطیر (מצה, matzah) است، در برابر نان خمیرمایه‌دار (חמץ, chametz)؛ درست مانند تفاوت میان حاران و سرور).

همین معنا درباره خروج از مصر نیز صدق می‌کند. مصر را به معنای تنگنای گلو می‌خوانند؛ این مانند گلوی خشک حاران است، هنگامی که مصریان زندگی نیاکان ما را تلخ کردند. خروج از مصر مرتبه نان فطیر است، در برابر نان خمیرمایه‌دار؛ همان‌گونه که سرور در برابر حاران قرار دارد.

(ג) וגילוי ענג זה ע"י ב' בחי' שלום לרחוק ולקרוב⁸⁹ ואז שם הוי' יהיה רק בבחי' אלקי' לגבי גילוי ההוא ולפיכך האבן הזאת שהיא בחי' המלי' המקבלת משם הוי' יהיה בחי' בית אלקים

(ج) و آشکارشدن این لذت به واسطه دو مرتبه صلح است: «برای دور و برای نزدیک»؛ و آن‌گاه Havayah، در قیاس با آن آشکارشدن، تنها در مرتبه نام **אלקים** (אלקים, Elokim) خواهد بود. ازاین‌رو، «این سنگ» که مرتبه فرمانروایی (ملכות, Malchus) است و از **ה'** دریافت می‌کند، مرتبه «خانه **אלקים**» خواهد بود.

(ج) این لذت از راه دو گونه صلح آشکار می‌شود: برای دور و برای نزدیک. آن‌گاه Havayah، در قیاس با آن، همچون نام **אלקים** خواهد بود؛ و سنگ، یعنی فرمانروایی، که از **ה'** دریافت می‌کند، به «خانه **אלקים**» بدل می‌شود.

(וגם י"ל [יש לומר] כיון דלע"ל [דלעתיד לבוא] יאמרו ליצחק כי אתה אבינו ע"כ שייך בחי' זו בשם אלקים וז"ש [וזהו שכתוב] צחוק עשה לי אלקים):⁹⁰

(همچنين می‌توان گفت: چون در زمان آینده به اسحاق خواهند گفت: «زیرا تو پدر مایی»، پس این مرتبه با نام **אלקים** پیوند دارد؛ و این معنای [این عبارت] است: «**אלקים** برایم خنده آفریده است».)

پیشنهادی دیگر: چون اسرائیل در زمان آینده به اسحاق خواهد گفت «تو پدر مایی»، آن مرتبه با نام **אלקים** پیوند می‌یابد؛ چنان‌که ساره گفت: «**אלקים** برایم خنده آفریده است».

در کار بندگی

عواطف ناپسند انسان، عشق سوزان به امور دنیوی و خشم، نباید صرفاً سرکوب شوند؛ بلکه باید دگرگون و تنها به سوی **ה'** معطوف گردند. این بازگشت، که در تاریکی این جهان انجام می‌شود، لذتی برای **ה'** می‌آورد که حتی پارسایان کاملاً بی‌نقص نیز نمی‌توانند پدید آورند. توراه، حتی در زمینی‌ترین قوانینش، باید با هیبت سینا آموخته شود؛ همچون آشکارگی حکمت خود **ה'**.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا یعقوب باید پیش از آنکه حکمت فوقانی را به سنگ‌ها فرود آورد، آنها را به بالاترین مرتبه برساند؟
2. تمثیل پرندۀ سخنگو چگونه توضیح می‌دهد که چرا کار بازگشت، در عوالم بالا لذتی بیشتر از کار پارسایان پدید می‌آورد؟
3. حروف از چه نظر در نسبت با اندیشه‌هایی که حمل می‌کنند «بی‌جان» هستند، و این درباره‌ی نسبت جهان با گفتار الهی چه می‌گوید؟
4. اینکه در آینده آفرینش «از چیزی به هیچ‌چیز» خواهد رفت یعنی چه، و چه نسبتی با بدل شدن **ה'** به «**אלקים**» دارد؟
5. دو گونه صلح، «برای دوردست و برای نزدیک»، چگونه با ستون و روغن متناظرند؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 ושבתי בשלום

יادداشت می‌گوید رونوشت مبتل ربه از این **מאמר** در آنجا چاپ شده و با آیه «و یعقوب نذری کرد» آغاز می‌شود. این نیز روایتی دیگر از همان گفتار است.

يادداشت كهوت

הנחת כ"א אדה"א בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכו מתחיל וידר יעקב נדר (וכן הוא ההתחלה בתוי"ח). עוד הנחה בסה"מ הנחות הר"פ ע' סז. באוה"ת ויצא כרך א קצג, ב מציון הצ"צ שד"ה זה וד"ה ששים המה הנדפס בלקו"ת שה"ש נאמרו בשבת א'. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. קיצורים באוה"ת כרך ה תתנד, ב. נדפסו במ"מ לדף כא, ד. לכללות מאמר זה ראה ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קנז). ד"ה זה תשמ"ז.

2 ושבתי בשלום

יעقوب (יעקב), هنگام عزیمت به حَران, در بیت‌ال نذر می‌کند: اگر ה' او را به سلامت به خانه پدرش بازگرداند, «نام چهارحرفی (ה', Havayah) برای من نام **אלקים** (אלקים, Elokim) خواهد بود». در معنای ساده, ה' برای او **אלקים** خواهد بود; اما این **מאמר** (maamar) عبارت را چنین می‌خواند که ה' به «**אלקים**» بدل می‌شود; پوششی صرف در قیاس با لذتی برتر که در آینده آشکار خواهد شد.

Genesis 28:21 برایشית כ"ח:כ"א

ושבתי בשלום אל-בית אבי והיה ה' לי לאלקים:

so that I come back to my father's house in peace, then shall the L-RD be my G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית כח, כא.

3 והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים

نذر ادامه می‌یابد: سنگی که آن را به‌عنوان ستون برپا کرده بود, خانه **ה' (بیت اלקים, beis Elokim)** خواهد بود, و او از هرچه **ה'** به او بدهد, یکدهم را به‌عنوان غُسر خواهد داد. این **מאמר** می‌پرسد چرا تبدیل‌شدن سنگ به خانه **אלקים** به این بستگی دارد که **ה'** به **אלקים** بدل شود.

Genesis 28:22 برایشית כ"ח:כ"ב

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך:

and this stone, which I have set up for a pillar, shall be G-d's house; and of all that Thou shalt give me I will surely give the 'tenth unto Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 וצריך להבין השייכות של האבן וכו'

يادداشت می‌گوید این نسخه و Torah Chaim در این موضع, افزون بر دو پرسشی که در متن ما مطرح شده, پرسش‌های دیگری نیز پیش می‌کشند.

يادداشت كهوت

בסה"מ תקס"ח ובתוי"ח נמצאים עוד קושיות: "אור אבא שהוא אור הראשון דאצ"י יונק מן בחי' מול השמיני דא"א והוא מול ונוצר חסד ונק' בשם מזל העליון". — סה"מ תקס"ה כרך ב ע' תתקמב. וראה בלקו"ת אמור לט, א. לשון יניקה, ומזה ההגדלה. ובסה"מ תקס"ה שם.

بند 2

5 ויפגע במקום

در راه حاران, یعقوب (יעקב) هنگام فرارسیدن شب به «آن مکان» می‌رسد, چند سنگ از آن برمی‌گیرد و برای خوابیدن بالای سرش می‌گذارد. این **מאמר** (maamar) سنگ‌ها را به‌منزله حروف تفسیر خواهد کرد.

Genesis 28:11 برایشית כ"ח:י"א

ויפגע במקום וילן שם כרבא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא:

And he lighted upon the place, and tarried there all night, because the sun was set; and he took one of the stones of the place, and put it under his head, and lay down in that place to sleep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית כח, יא.

6 וישם אותה מצבה

بامدادان, یعقوب سنگی را که بالای سرش بود برمی‌گیرد, آن را به‌صورت ستونی برپا می‌کند و بر بالای آن روغن می‌ریزد. این **מאמר** ستون برپاشده را فرودآوردن حرف vav (ו) خواهد خواند.

Genesis 28:18 برایشית כ"ח:י"ח

וישכם יעקב בבקר ויקח את-האבן אשר-ישם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה:

And Jacob rose up early in the morning, and took the stone that he had put under his head, and set it up for a pillar, and poured oil upon the top of it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 3

7

آیه آغازین پاراشا: یعقوب (יעקב) از بئرשبع, خانه پدر و مادرش, بیرون می‌رود و به‌سوی حاران, شهر لابان (לבן), می‌رود. این گفتار (**מאמר**, maamar) این سفر را به‌منزله نزول نور الهی از بالاترین مرتبه به پایین‌ترین مرتبه می‌خواند.

Genesis 28:10 برایشית כ"ח:י'

ויצא יעקב מבאר שבע וילך תרצה:

And Jacob went out from Beer-sheba, and went toward Haran

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 יעקב הוא בחי' יו"ד עקב

در 27b (וישב 1:16), یוד, آغاز اندیشه, تا «پاشنه» فرود آورده می‌شود, و پاشنه همان گفتار است؛ و یعقوب «از سر تا ته را دربرمی‌گیرد», یعنی سر و پاشنه را در هر عالم, به اندازه همان عالم. در 29a (**וישב** 4:5-6), یוד یعقوب همان Chochmah است که تا پاشنه, پایان پایین‌ترین سطوح, فرود آمده; و «دستش (yado, حروف یود) پاشنه عیسو (עשו) را گرفت» تا آن را زیر سلطه قدوسیت درآورد.

يادداشت كهوت

ע"ח שער סדר האצ"י פ"ב. וראה פרדס שער עה"כ ערך יעקב. וערך עקב. קהלת יעקב ערך ישראל. ובכ"מ. ראה לקמן כז, ב. כט, א. לקו"ת בלק סח, ב.

ר"ה סא, ד. אוה"ת וישב תתצד, ב. תצא ע' תתעו ואילך.

4

9 بَرَشِيعَ و حَارَانَ بِهِ دُو سِرْ زَنْجِيرَةُ نَزُولِ عَوَالِمِ (השתלשלות, hishtalsheles) بدل می‌شوند: بالاترین و پایین‌ترین.

Genesis 28:10 בראשית כ"ח:י'

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרָנָה:

And Jacob went out from Beer-sheba, and went toward Haran.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5

10 צוה ישועות יעקב

مزمورسرا (از پسران قورح (قرح)) به ה' می‌گوید: «تو پادشاه منی، ای ه'؛ رهایی‌های یعقوب (יעקب) را فرمان ده»؛ او از ه' می‌خواهد که رهایی اسرائیل را مقرر فرماید. **مأמר** واژه «رهایی‌ها (ישועות, yeshuos)» را به ۲۷۰ (ش"ע) نور فوقانی تعبیر می‌کند که یعقوب به پایین می‌کشد، و نیز آن را به «رو به پایین گشتن» نور ه' مربوط می‌سازد.

Psalms 44:5 تهילים מ"ד:ה'

אֲתֶּהְיָהוּא מֶלֶכִּי אֱלֹקִים צִוְּהַ יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב:

Thou art my King, O G-d; command the salvation of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

تهלים مذ, ה. "ע' לקו"ת ס' חקת ד"ה על כן יאמר המושלים שם בהביאור ס"ז א' — הג"ה בגיליון תו"א. קטע מכאן בד"ה לא תלבש שעטנז בסה"מ תרל"ב כרך ב, ע' תסד עם הוספות.

11 ש"ע נהורין עילאין

در آنجا به ربی شمعون (رבי شمعון) گفته می‌شود که تورات او با ۲۷۰ نور بالا می‌رود؛ یادداشت کھوت، همراه با ایدرا ربا (אדרא רבא) و ا"ס حاییم (עץ חיים). برای اصطلاح «۲۷۰ نور» به آن استناد می‌کند.

Zohar I, 4b זח"א ד, ב

یادداشت کھوت

ראה ד"ה ושבתי בשלום — תשל"ח (סה"מ מלוکט ח"ב ע' קס) הערה 44 שבתו"ח כאן (وهو הנק' שע"ה נהורין כמ"ש בזהר). ובתו"א [כאן] ישועות הם ש"ע נהורין עילאין (וראה בארוכה בהגהות לתו"א שם — באוה"ת פרשתנו קצב סע"א ואילך). ובאגה"ק ס"ג (קד, סע"ב): ישועות הוא מלשון וישע . . . דש"ע נהורין שבזוה"ק (ראה זח"א ד, ב. ח"ג קלג, סע"ב. ע"ח שער טו (שער הזיווגים) פ"ב ואילך. ועוד).

12 ש"ע נהורין עילאין

ایدرا ربا از نورهایی سخن می‌گوید که در ۲۷۰ جهت می‌تابند؛ یادداشت کھوت برای این اصطلاح به آن استناد می‌کند.

Zohar, Idra Rabba 15:134–17:147 ספר הזהר, האדרא רבא ט"ו:קל"ד-ט"ז:קמ"ז

13 ש"ע נהורין עילאין

ا"ס حاییم، شعار هَזְיוֹגִים (שער הזיווגים)، که یادداشت کھوت برای ۲۷۰ نور و جایگاهشان در نظام آریزال (האריז"ל) به آن استناد می‌کند.

Sefer Etz Chaim 15:2 עץ חיים ט"ו:ב'

... ש"ע ע"ה והכתר לבדו הכולל כולם הוא ש"ע נמצא כי בפן א' יש ט"ס כל א' כלולה מן המ"א הם ש"ע נהורין וכן בפן ב' ש"ע נהורין

ממ"א אותיות הוי"ה הב' כנ"ל. גם נתבאר שם כי במצח דא"א מתלבש הדעת דעתיק (צ"ל דא"א) ובתוכו מתלבש היסוד דעתיקא וגם מזה המצח יורד הארה עד או"א כדי שיזדווגו כי הרי הוא נמשך מבחי' יסוד ודעת שהם בחי' זווג ושם נתבאר איך יורדים אורות אלו עד הגרון דא"א ושם נעשה הזווג מהחיד והגרון ונעשה בחינות אהע"ה שבגרון שהוא בחינת שם ס"ג ואהי"ה ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

14 וישע ה' אל הבל

ה' به هابیل (הבל) و قربانی او «رو آورد» (וישע, vayisha), یعنی آن را پذیرفت. **مأمر** واژه **ישועות** را از همان ریشه می‌گیرد: نور ه' که به سوی آنچه پایین است رو می‌آورد و به آن فرود می‌آید.

Genesis 4:4 بראשית ד':ד'

וְהָבֵל הָבִיא גְּמִיּוּהָא מִבְּכֹרוֹת צֹאנֹו וּמִחֻלְבָּהּ וַיֵּשַׁע ה' אֶל-הָבֵל וְאֶל-מִנְחָתֹו:

And Abel, he also brought of the firstlings of his flock and of the fat thereof. And the L-RD had respect unto Abel and to his offering

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית ד, ד.

15 ונהר יוצא מעדן

رودی از عدن (עדן) بیرون می‌آید تا باغ را آبیاری کند، و از آنجا به چهار شاخه تقسیم می‌شود. **مأمر** عدن را حکمت فوقانی (חכמה, Chochmah) می‌داند و تقسیم‌شدن رود را جدایی‌ای می‌خواند که با نزول پدید می‌آید.

Genesis 2:10 بראשית ב':י'

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית ב, י.

6

16 ומשם יפרד

«و از آنجا منشعب می‌شود [به چهار سرشاخه]»؛ انشعاب رود به جدایی‌ای تعبیر می‌شود که هنگامی پدید می‌آید که نور از سرچشمه خود بسیار دور فرود می‌آید.

Genesis 2:10 بראשית ב':י'

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 שו"ה הגן כו' — בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים

در یک نسخه خطی، به جای «از طریق مراحل متعدد نزول و انقباض‌های بسیار»، عبارت «از طریق نزول و انقباض‌های بسیار» آمده است.

یادداشت کھوت

בבזך 1824: בהשתלשלות וצמצומים רבים.

يادداشت كهوت
تهלים كمه، يـ.

22 היש מספר לגדודיו

بلد (بلدد) شوحی (هشوحی)، یکی از دوستان ایوب (ایوب)، از عظمت ه' سخن می‌گوید: «آیا برای سپاهیان او عددی هست؟» این **مأمَر** این عبارت را دربارهٔ عوالم و سپاه‌های بی‌شمار به کار می‌گیرد.

Job 25:3 ایوب כ"ה:ג'

הַיֵּשׁ מִסְפָּר לַגְּדוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אֹרְחוֹ:

Is there any number of His armies? And upon whom doth
?not His light arise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ایوب كه، گ. رאה בסה"מ תרל"ה כרך א ע' נג.

بند 9

23 וכמארז"ל

یک اختلاف نسخه‌ای: در آن، به جای «چنان‌که حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفتند»، آمده است «چنان‌که در **זהר** گفته شده است»؛ یادداشت Kehot جای این عبارت را در مقدمهٔ **תיקוני זהר**، 12b، مشخص می‌کند.

يادداشت كهوت

בבזך 1824: וכמ"ש בזהר. — ת"ז בהקדמה יב, ב.

24 אות הוא בצבאות שלו

در متنی چاپی تلمود ما، ریش لاکیش (**ریش לקיש**) عبارت «نام چهارحرفی (ה', Havayah) لشکرها نام اوست» را چنین می‌خواند: «او سرور لشکر خویش است»؛ و ربی یوحانان (**רבי יוחנן**) آیه‌ای دیگر را چنین می‌خواند: «او حرفی در میان بی‌شماران خویش است». یادداشت Kehot همچنین به Ein Yaakov (**עין יעקב**) و Maharsha Chiddushei Aggado (**מהרש"א، חידושי אגדות**) در همان‌جا ارجاع می‌دهد. این **מאמר** (maamar) «אות» را به معنای «حرف» می‌گیرد: لشکریان از یک حرف حیات می‌گیرند.

Chagigah 16a חגיגה ט"ז א

يادداشت كهوت

חגיגה טז, א. (ראה שם ע"י, ובחז"א"ג).

25 אות הוא בצבאות שלו

תיקونهי زوهار (**תיקוני זהר**؛ **תיקוני זהר**) در مقدمه، 12b، دربارهٔ ه' می‌گوید: «او حرفی در لشکر خویش است.» یادداشت Kehot ثبت می‌کند که نسخهٔ خطی Buch 1824 در اینجا می‌خواند «چنان‌که در زوهار (**זהر**) آمده است»، و به همین موضع ارجاع می‌دهد.

Tikkunei Zohar 12b תקוני הזהר י"ב ב

26 אלף אלפין ישמשונה

در رؤیای دانیال از کهن‌سال ایام، «هزار هزار به او خدمت می‌کردند و ده‌هزار ده‌هزار در برابرش ایستاده بودند.» این **مأمَر** آن را برای نشان دادن کثرت لشکریان آسمانی نقل می‌کند؛ لشکریان بی‌شماری که بااین‌همه از یک حرف حیات می‌گیرند.

Daniel 7:10 دنیאל ז':י'

וְהָרָא דִּי־יִנּוּר נִגְדַּ וְנִפְקַ מִן־קִדְמוֹתַי אֶלְף אֶלְפִין יִשְׁמֹשׁוּנָה וְרַבּוּ רַבְּבִין קִדְמוֹתַי יְקוּמוּן דִּינָא יְתֵב וְסַפְרִין פְּתִיחוּ:

A fiery stream issued And came forth from before him; thou-
sand thousands ministered unto him, And ten thousand

بند 7

18 כמ"ש בס"י שני ابנים

در maamar حنوکا در آنجا (29a)، حروف اندیشه، گفتار و کردار، که صفات عاطفی را در خود می‌پوشانند، «بی‌جان» نامیده می‌شوند؛ و حروف قدوسیت «دیوار سنگ‌ها» هستند، چنان‌که در عبارت «دو سنگ دو خانه می‌سازند» آمده است، سپس توضیح می‌دهد که این حروف از طریق بخور بالا برده می‌شوند.

يادداشت كهوت

פ"ד מט"ז עפ"י נוסח האריז"ל. ראה לקמן כט, א. לקו"ת במדבר ה, ב.

19 שני ابנים בונות שתי בתים שלש ابנים בונות ששה בתים

سیفر یצیرا (**ספר יצירה**) ترتیب‌های حروف را به خانه‌هایی تشبیه می‌کند که از سنگ‌ها ساخته شده‌اند: دو حرف را می‌توان به دو صورت و سه حرف را به شش صورت مرتب کرد. (یادداشت كهوت به آن با ارجاع 4:16 اشاره می‌کند؛ جایگاه آن در نسخهٔ متنی آری‌زال (**האריז"ל**) است.) آلتز ربه (**ادمو"ר הזקן**) از این مطلب استفاده می‌کند تا نشان دهد سنگ‌های آیه حروف‌اند.

Sefer Yetzirah 4:12 ספר יצירה ד':י"ב

שבע כפולות כיצד צרפן. שתי ابנים בונות שני בתים. שלש בונות ששה בתים. ארבע בונות ארבעה ועשרים בתים. חמש בונות מאה ועשרים בתים. שש בונות שבע מאות ועשרים בתים. שבע בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע. ואלו הן שבעה כוכבים בעולם חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים. ואלו הן ז' ימים בשנה שבעה ימי בראשית. ושבעה שערים בנפש שתי עינים שתי אזנים ושני נקבי האף והפה. ובהן נחקקו שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע שעות.

לפיכך חבב שביעי ...

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

20 בדבר ה' שמים נעשו

سرایندهٔ مزامیر، ه' را می‌ستاید: «به کلام ه' آسمان‌ها پدید آمدند، و به نقیص دهان او همهٔ سپاهشان.» آفرینش از راه گفتار الهی است؛ پس «سنگ‌ها»، یعنی حروف، در بالا نیز وجود دارند، به‌منزلهٔ حروف آفرینش.

Psalms 33:6 تهלים ל"ג:ו'

בְּדִבַּר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צִבְאוֹתָם:

By the word of the L-RD were the heavens made; And all the
host of them by the breath of His mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

تهלים לג, ו.

بند 8

21 מלכותך מלכות כל עולמים

داوود (דוד) ه' را می‌ستاید: «فرمانروایی تو، فرمانروایی همهٔ اعصار (**عولמים**، olamim) است.» در معنای ساده، **عولמים** به معنای ابدیت است؛ اما این **مأمَر** (maamar) آن را «همهٔ عوالم» می‌خواند: هر عالمی، هرقدر هم که شمار عوالم باشد، حیات خود را از فرمانروایی ه' می‌گیرد.

Psalms 145:13 تهלים كم"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתֶךָ מְלֻכּוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion
endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

times ten thousand stood before him; The judgment was set,
And the books were opened

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

דניאל ז, י.

27 היש מספר לגדודיו

بار دیگر برای اشاره به لشکریان بی‌شمار آورده شده است.

Job 25:3 איוב כ"ה:ג'

הֲיֵשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרְהוּ:

Is there any number of His armies? And upon whom doth
?not His light arise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 קדוש ה' צבאות

در رؤیای اشعیا، سرافیم یکدیگر را ندا می‌دهند: «مقدس، مقدس، مقدس
است نام چهارحرفی (ה', Havayah) لشکرها؛ سراسر زمین از جلال او پر
است.» نام **צבאות** (Tzeva-os) نقطهٔ عزیمت خواندن «حرف» (אות, os)
در آن است.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כְּלִי־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is
the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע'י, ו, ג.

29 השתלשלות כל העולמות . .

צירופי האותיות שבבחי' דבר ה'

Sha'ar HaYichud VehoEmunah به‌تفصیل توضیح می‌دهد که
چگونه هر آفریده از راه ترکیب‌ها و جابه‌جایی‌های حروف کلام الهی پدید
می‌آید؛ همین ایده در اینجا بیان شده است.

یادداشت کھوت

ראה תניא ח"ב פ'

30 ויקח מאבני המקום

سنگ‌هایی که یعقوب (יעקب) برداشت، به‌منزلهٔ حروف متعدد آفرینش
خوانده می‌شوند.

Genesis 28:11 בראשית כ"ח:יא

וַיִּקַּע בְּמָקוֹם וַיִּלֶן שָׁם כִּי־בָא הָשָׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם
מֵרָאשִׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא:

And he lighted upon the place, and tarried there all night, be-
cause the sun was set; and he took one of the stones of the
place, and put it under his head, and lay down in that place
to sleep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 חכים ולא בחכמה ידיעא

از دعای الياهو (אליהו)، «Patach Eliyahu»، در תיקוני זהר (תיקוני
זהר): «تو حکیمی، اما نه با حکمتی شناخته‌شده؛ می‌فهمی، اما نه با فهمی

شناخته‌شده.» מִמָּאָר אֵין עֲבָרַת רַא דְּרִיבָאֶה מֵרַאטִי תְּגִלָּה (ספירות, Sefiros)
در مرتبهٔ بالا به کار می‌گیرد؛ جایی که آن‌ها یکسره با ה' یکی‌اند.

Tikkunei Zohar 17b:3-4 תקוני זוהר י"ז ב:ג'-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית
לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה
לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום
עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק
מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית.
כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

11

32 לך ה' הגדולה

داوود (דוד) در حضور تمامی جماعت، ה' را چنین متبارک می‌خواند: «ای
ה', عظمت و قدرت و جلال و پیروزی و شکوه از آن توست.» قبلا این
فهرست را ناظر به مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) می‌داند؛ اینجا مراتب
تجلی را چنان نشان می‌دهد که با ה' یکی‌اند.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:יא

לך ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאָרַת וְהַנִּצָּחַת וְהַהוּד כִּי־כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ
ה' הַמֶּלֶכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glo-
ry, and the victory, and the majesty; for all that is in the
heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O
L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

דה"א כט, יא.

12

33 אות הה"א

یادداشت می‌گوید این بخش دربارهٔ حرف ה' در متن پیاده‌شدهٔ **מאמר**
(maamar) در Hanachos HaRap وجود ندارد.

یادداشت کھوت

ענין זה ליתא בהנחת הר"פ.

13

34 וישם אותה מצבה

يعقوب (يعقב) سنگ را به‌صورت ستونی برپا می‌کند؛ ستون قائم به‌منزلهٔ
واو عمودی (ו, vav) خوانده می‌شود.

Genesis 28:18 בראשית כ"ח:י"ח

וַיִּשָּׂם יַעֲקֹב בְּבֹקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׂם מֵרָאשִׁיתוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ
מִצֵּבָה וַיִּצֹק שָׁמָּן עַל־רֹאשָׁהּ:

And Jacob rose up early in the morning, and took the stone that
he had put under his head, and set it up for a pillar, and
poured oil upon the top of it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 אות הוא"ו שעל ראשו נקודת היו"ד

آن صفحه (15d) توضیح می‌دهد که دید از حکمت می‌آید و از بالا به پایین
می‌رود، حال آن‌که شنیدن از فهم (בינה, Binah) می‌آید و از پایین بالا
می‌رود؛ دید به سطوح پایین‌تر می‌رسد، حتی به امور جسمانی، «زیرا بنیاد

39 המחליף פרה בחמור

موردی در مَشنه (مَشنه) درباره کسی است که گاوی را با خری معاوضه می‌کند و گاو می‌زاید؛ اختلاف بر سر این است که آیا گوساله پیش از معاوضه به دنیا آمده بود یا پس از آن. این گفتار آن را نمونه‌ای از قوانین توراه درباره امور مادی صرف می‌آورد.

Mishnah Bava Metzia 8:4 مَشنه בבא מציעא ח':ד'

המחליף פרה בחמור וְלָקְחָהּ, וְכֵן הַמוֹכֵר שֶׁפָּתְחוּ וְלָקְחָהּ, זֶה אוֹמֵר עַד שֶׁלֹא מִכְרָתִי, וְזֶה אוֹמֵר מִשְׁלָקַחְתִּי, יִחְלְקוּ. הָיוּ לוֹ שְׁנֵי עֲבָדִים, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְכֵן שְׁתֵּי שָׂדוֹת, אֶחָת גְּדוֹלָה וְאֶחָת קְטָנָה, הִלְקֹחַ אוֹמֵר גָּדוֹל לִקְחָתִי, וְהִלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, זֶכֶה בְּגָדוֹל. הַמוֹכֵר אוֹמֵר קָטָן מִכְרָתִי, וְהִלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, אֵין לוֹ אֱלָא קָטָן. זֶה אוֹמֵר גָּדוֹל וְזֶה אוֹמֵר קָטָן, יִשְׁבַּע הַמוֹכֵר שֶׁהִקְטָן מִכָּר. זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, יִחְלְקוּ:

If one swapped a cow for a donkey, and it gave birth, So too if one sold his slave and she gave birth, [And] one (the seller) says, "It was born before I sold her", and the other (the buyer) says, "It was born after I bought her", they shall divide [the value of what was born]. If one had two slaves, one large and the other small, or two fields, one large and the other small, [And he sold one of them], If the buyer says, "I bought ... the large

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

بند 15

40 וכמארז"ל מה להלן באימה ובריאה

تلمود از عبارت «روزی که در حوريب در حضور نام چهارحرفی (ה', Havayah), اَلْקִיד اِستاید» می‌آموزد که تورا (تורה, Torah) باید همان‌گونه که در سینا داده شد مطالعه کرد: «همان‌گونه که آنجا با بیم و هیبت بود، اینجا نیز با بیم و هیبت باشد.» این گفتار (مאמר, maamar) این عبارت را چنین می‌فهمد که تجلی حکمت برین (חכמה, Chochmah) در سینا، اکنون در مطالعه تורה نیز حضور دارد.

Berakhot 22a:4 ברכות כ"ב א:ד'

דַּמְנִינָא: "וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ", וְקָתִיב בְּתַרְיָה "יּוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּחוּרְבֵּן", מֶה לְהִלָּךְ בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְיִזְעָה, אֵפֹא בְּאִימָה וּבִירְאָה וּבְיִזְעָה.

for there is a teaching: "Thou shalt make them known unto thy children and thy children's children" (Deut. iv. 9) and it continues, "The day that thou stoodest before the L-rd thy G-d in Horeb" (Deut. iv. 10) — as [the Israelites stood at Horeb] with dread and fear and trembling and shaking, so here [when teaching Torah] must it be with dread and fear and trembling and shaking.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ברכות כב, א. נתבאר בבונה ירושלים סי' קו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שו. וראה לקמן מ, ד. סז, ב. לקו"ת נשא כב, ג. אוה"ת משות ע' ארפה. ד"ה אשר ברא תשלי"ט. כל הענין ליתא בהנחת הר"פ.

41 ואשים דברי בפיד

ה' از طریق پیامبر به قوم خود می‌گوید: «سخنانم را در دهانت نهاده‌ام و تو را در سایهٔ دستم پوشانده‌ام.» این گفتار آن را برای مطالعهٔ تورا در زمان

بند 14

36 ייצק שמן על ראשה

يعقوب (يعقوب) روغن را بر فراز ستون می‌ریزد تا آن را تقدیس کند. این گفتار (مאמר, maamar)، روغن را حکمت فوقانی (חכמה, Chochmah) می‌داند که در تورات (תורה, Torah) و فرمان‌های دینی (מצוות, mitzvos) ریخته شده است.

Genesis 28:18 בראשית כ"ח:י"ח

וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בִּבְקָר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׁם מִרְאשֵׁתִּי וַיִּשֶׁם אֹתָהּ מִצֶּבֶה וַיִּצַק שֶׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ:

And Jacob rose up early in the morning, and took the stone that he had put under his head, and set it up for a pillar, and poured oil upon the top of it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית כח, יח. באוה"ת פ' ויקהל ע' ב'קד: "ור"ל שאין תכלית המכוון להיות העלאה שזהו ענין וישם אותה מצבה, כ"א להיות המשכה, וזהו ויצוק שמן כו" עכ"ל.

37 פ' שמן הוא בחי' חכמה עילאה

تلمود می‌گوید که در تقوع، چون مردم آنجا به روغن زیتون خو گرفته بودند، حکمت در میانشان رایج بود؛ یادداشت Kehot این را برای پیوند میان روغن و حכמה شاهد می‌آورد.

Menachot 85b:13-14 מנחות פ"ה ב:י"ג-י"ד

גמ' (שמואל ב יד, ב) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה מאי שנא תקועה אמר רבי יוחנן מתוך שרגליו בשמן זית חכמה מצויה בהן: תנו רבנן (דברים לג, כד) וטובל בשמן רגלו זה חלקו של אשר שמושך שמן כמעין אמרו פעם אחת נצרכו להן אנשי לודקיא בשמן מינו להן פולמוסטוס אמרו לו לך והבא לנו שמן במאה ריבוא

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

یادداشت کھوت

מא"א בערכו. ראה מנחות פה, ב: שמתוך שרגליו בשמן זית חכמה מצויה בהן.

38 שמן משחת קודש

ה' به موسی (משה) می‌گوید «روغن مسح مقدس» را بسازد تا خیمهٔ مقدس (משכן, Mishkan؛ [مکان مقدس])، ظروف آن و کاهنان (כהנים, kohanim) را تقدیس کند. در اینجا روغن تصویری از حכמה فوقانی، سرچشمهٔ قداست، است.

Exodus 30:25 שמות ל:כ"ה

וַעֲשִׂיתָ אוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רָקֹחַ מִרְקַחַת מַעֲשֶׂה רָקֹחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

And thou shalt make it a holy anointing oil, a perfume compounded after the art of the perfumer; it shall be a holy anointing oil.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שמות ל, כה.

حاضر ذکر می‌کند: سخنانی که شخص می‌آموزد، سخنان خود ه' است، چنان‌که در سینا بود.

Isaiah 51:16 ישעיהו נ"א:ט"ז

וְאֶשֶׁם דְּבָרִי בְּפִי וּבְצֶל יְדֵי כְּסִיתִיךָ לִנְטֹעַ שְׁמִי וְלִסַּד אֶרֶץ וְלֵאמֹר
לְצִיּוֹן עֲמִי-אַתָּה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: 'Thou art My people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

ישע'י נא, טז.

42 אנכי ה' אלקיך

نخستین فرمان از ده فرمان: «من ه' اלקיך هستم، آن‌که شما را از سرزمین مصر بیرون آوردم.» بنی‌اسرائیل این فرمان را در سینا از خود ه' شنیدند؛ این نمونه‌ای از تجلی کامل است که **ماמר** می‌آورد.

Exodus 20:2 שמות כ':ב'

אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

I am the L-RD thy G-d, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 16

43 ویریمه מצבה

هنگامی که یعقوب (יעקب) با لابان (لبن) پیمان بست، سنگی برداشت و آن را به‌صورت ستونی برپا کرد تا گواهی میان آن دو باشد. این گفتار (**ماמר**، maamar) از واژه «برافراشت» استفاده می‌کند تا نشان دهد که آن ستون نخست باید بالا برده می‌شد.

Genesis 31:45 בראשית ל"א:מ"ה

וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶה מַצֵּבָה:

And Jacob took a stone, and set it up for a pillar

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

בראשית לא, מו.

44 נעוץ סופן בתחלתן

سفر يتزيرا (سفر יצירה) درباره‌ ده مرتبه‌ تجلی (سفירות, Sefiros) می‌گوید: «پایانشان در آغازشان نهفته است و آغازشان در پایانشان، مانند شعله‌ای پیوسته به آخگر.» این گفتار از این مطلب برای توضیح عروجی استفاده می‌کند که نزول را ممکن می‌سازد: آنچه تا بالاترین مرتبه بالا برده شود، می‌تواند به پایین‌ترین مرتبه برسد.

Sefer Yetzirah 1:7 سفر יצירה א':ז'

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

45 نعوץ סופן בתחלתן . . כידוע

بحثی افزون‌تر درباره‌ اصلي فرو نشاندن‌بودن‌ پایان در آغاز.

یادداشت کهوت

ראה אורח'ת ואתחנן ע' פט. וראה לעיל א, ב.

بند 17

46 כי הנה אבי

بحثی بیشتر درباره‌ اینکه «پدرم» به اسحاق اشاره دارد و درباره‌ گفته‌ آینده «زیرا تو پدر ما هستی».

یادداشت کهوت

ראה אורח'ת תרומה ע' א'תקכו. וראה גם באורח'ת כי תשא ע' א'תתפז.

47 כי אתה אבינו

پیامبر، از زبان قوم، به ه' می‌گوید: «زیرا تو پدر ما هستی؛ زیرا ابراهیم (آברהם) ما را نمی‌شناسد و اسرائیل ما را به رسمیت نمی‌شناسد.» تلمود (Shabbos 89b) نقل می‌کند که در آینده، اسرائیل این سخنان را به اسحاق (יצחק) خواهد گفت و او آنان را به سوی ه' راهنمایی خواهد کرد؛ این **ماמר** (maamar)، «پدرم» را در نذر یعقوب (יעקب) به‌معنای اسحاق می‌خواند.

Isaiah 63:16 ישעיהו ס"ג:ט"ז

כִּי-אַתָּה אֲבִינוּ כִּי אֲבִרְקֶהּ לֹא יָדְעֵנוּ וַיִּשְׂרָאֵל לֹא יִכְיֶרְנוּ אֹתָהּ ה' אֲבִינוּ
גִּלְגָּלוּ מִעוֹלָם שְׁמֶךָ:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

ישע'י סג, טז.

بند 18

48 צחק עשה לי

هنگام تولد اسحاق (יצחק)، ساره (שרה) می‌گوید: «نام اלקים (אלקים, Elokim) برای من خنده پدید آورده است؛ هر که بشنود، با من خواهد خندید (יצחק, yitzchak).» نام اسحاق به‌معنای خنده و لذت خوانده می‌شود و نیز به‌صورت فعلی در زمان آینده: «او خواهد خندید».

Genesis 21:6 بראשית כ"א:ו'

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כִּלְי־הַשְׂמֵעַ יִצְחָק-לִי:

And Sarah said: 'G-d hath made laughter for me; every one that heareth will laugh on account of me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

בראשית כא, ו.

49 לשון עתיד שיתגלה בחי' התענוג העליון

در کی‌سیسا، تصدک (צמח צדק) یادآور می‌شود که این نکته نیازمند بررسی است، زیرا گفته می‌شود رهایی سوم به شایستگی یعقوب می‌آید، حال آن‌که اینجا به اسحاق پیوند داده شده است.

یادداشت کهوت

ע' אורח'ת ויחי שצט, ב. וראה באורח'ת פ' כי תשא ע' א'תתפז שצ"ע שהרי גאולה שלישית בזכות יעקב, וכאן כ' שבזכות יצחק ע"ש. בד"ה כל שמעשיו מרובין תרני"ג ע' ר"ז: "מבואר בת"א פ' ויצא דהוא בחי' צחוק ותענוג עליון שיתגלו לע"ל, וכמארז"ל במד"ר ר"פ אחרי, שמח אינו אומר אל ישמח ה'

54 שנק' בחי' גרון שהוא קול כנודע

یادداشت، این منبع را برای گلو به عنوان مرتبه صدا ذکر می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה ביאורו"ז להצ"צ כך ב ע' תשסז.

55 נאלמתי דומי'

داوود می‌گوید: «لال و خاموش ماندم؛ سکوت کردم و از نیکی [خودداری کردم].» **ماמר** آن را بر صدای الهی تطبیق می‌کند که در عوالم جدایی خاموش شده است.

Psalms 39:3 תהילים ל"ט:ג

נָאֲלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכֹאֲבִי וְעָכָר:

I was dumb with silence; I held my peace, had no comfort;
and my pain was held in check

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים לט, ג.

بند 21

56 במקום شבעلي تשובه عومدين

ربی اياهو (ربي اباھو) می‌گوید در جایی که اهل بازگشت (בעلي تשובه، baalei teshuvah) می‌ایستند، پارسایان کامل نمی‌توانند بایستند. این گفتار حسیدی (ماמר، maamar) این نکته را با لذتی توضیح می‌دهد که از دگرگون‌کردن تاریکی پدید می‌آید.

Berakhot 34b:22-23 ברכות ל"ד ב:כ"ב-כ"ג

ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין — צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: "שלוש שלום לרחוק ולקרוב". "לרחוק" ברישא, וחדר "לקרוב". ורבי יוחנן אמר לך: מאי "רחוק" — שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא. ומאי "קרוב" — שהיה קרוב לדבר עבירה, ונתרחק ממנו השתא.

This is at variance with the opinion of R. Abbahu who said : The place which the penitent occupy, the perfectly righteous are unable to occupy ; as it is said, "Peace, peace to him that is far off and to him that is near" — "to him that is far off [from G-d]" first, and then "to him that is near." But R. Johanan can reply : What means "To him that is far off"? To him who was far off from transgression from the first ; and ... what

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ברכות לד, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר המאמרים תש"ט ע' 183.

57 יפה שעה אחת בתשובה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

آבות د, יז.

58 יפה שעה אחת בתשובה

ربی یعقوب (ربي يعقوب) می‌گوید یک ساعت بازگشت (تשובه، teshuvah) و اعمال نیک در این دنیا، از تمام زندگی جهانی آینده زیباتر است. این **ماמר**

بند 19

50 צפור המדברת

تمثيل پرنده سخنگو در آنجا آمده است و این **ماמר** (maamar) بر آن بنا شده است.

یادداشت كهوت

אוריית להה"מ (הוצאת קה"ת) פג, א. פו, ד. ועוד. ראה לקמן כה, ד. לקו"ת במדבר יט, ד. שלח מח, ד. שה"ש לו, א. תו"ח תולדות קנב, א. ויצא קסו, א. וישלח קצ, ג. שער האמונה עט, א. סה"מ תרכ"ז ע' שצ. סה"מ תער"ב ח"ב ע' תתקח. סה"מ תרמ"ג ע' קלג.

بند 20

51 ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה

حران (חרן, Charan). مقصد سفر یعقوب (יעקב)، نماد پایین‌ترین و جداافتاده‌ترین عالم است.

Genesis 28:10 בראשית כ"ח:י

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה:

And Jacob went out from Beer-sheba, and went toward Haran.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52 נחר גרוני

داوود (דוד) در پريشانی می‌گوید: «از گريهام خسته شده‌ام؛ گلويم خشکیده (نחר, nichar) است.» **ماמר** (maamar) میان **نחר** (nichar) و **حران** (Charan) پیوند برقرار می‌کند: صدای الهی خشکیده و نهان شده است.

Psalms 69:4 תהילים ס"ט:ד'

יַגְעֵתִי בְקֶרְאִי נַחַר גְּרוֹנִי כְּלוּ עֵינַי מִיַּחַל לְאַלְקִי:

I am weary of my crying; my throat is dried; Mine eyes fail while I wait for my G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים סט, ד. רש"י פי' נחר יבש. וראה באבן עזרא ובמצודת ציון שם. ראה לקו"ת להאריז"ל פי' וישב. אה"ת וארא ע' קעח.

53 נחר גרוני

راشی (רש"י) **נחר** را به معنای «خشک‌شده» توضیح می‌دهد؛ یادداشت كهوت (קה"ת) این معنا را در همان‌جا، همراه با ابن‌عزرا (**آבן عזרא**) و متسודات تسیون (**מצודת ציון**) نقل می‌کند.

Rashi on Psalms 69:4 רש"י על תהילים ס"ט:ד'

נחר. יבש כמו (איוב ל:לי) חרה מני חורב: כלו עיני. כל תוחלת ממושכה קרויה כליון עינים כמו (דברים כ"ח:ל"ב) וכלות אליהם כל היום, מכלות עינים (ויקרא כ"ו:ט"ז) ועיני רשעים תכלינה (איוב י"א:כ'):

dry, as (Job 30:30): "are, נחר, has become parched Heb with heat." my eyes fail Any drawn-out hope is (חרה) burned called "failure of the eyes," as (Deut. 28:32): "and pine after them all day". [Similarly] (Lev. 26:16): "that cause the eyes to pine away"; (Job 11:20), "and the eyes of the wicked will pine away".

آن را با لذتی توضیح می‌دهد که بازگشت در بالا پدید می‌آورد.

Pirkei Avot 4:17 משנה אבות ד'י"ז

הוא הנה אומר, וְכָפָה שְׂעָה אַחַת בְּתַשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מְקַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָפָה שְׂעָה אַחַת שָׁל קוֹרֵת רוּחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, מְקַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

59 כמ"ש בזהר פ' פנחס

یادداشت می‌گوید از این جا به بعد، מתן Hanachos HaRap, maamar را تنها به اختصار نقل می‌کند.

یادداشت کھوت

رنا، ب وایلך. מכאן ואילך בהנחת הר"פ בקיצור.

60 כמ"ש בזהר פ' פנחס ע"פ גער חי"ת קנה

زohar (זהר, Zohar) در پینحاس، عبارت «حيوان نی را سرزنش کن» را چنین می‌خواند: حرف חי"ת (ches) در خوراک خمیرمایه‌دار (חמץ, chametz) به حرف ה"א (hei) در نان فطیر (מצה, matzah) بدل می‌شود.

Zohar, Pinchas 105:727-106:740 ספר הזהר, פנחס ק"ה:תשכ"ז-ק"ו:תש"מ

61 גער חי"ת קנה

در معنای ساده، این دعایی است که از ה' می‌خواهد «حيوان نی را سرزنش کند». زohar واژه «حيوان» (חיות, chayas) را به منزله حرف חי"ת (ches) می‌خواند: حرف חי"ת را در חמץ سرزنش کن تا به ה"א در מצה بدل شود.

Psalms 68:31 תהילים ס"ח:ל"א

גער חיות קנה עדת אבירים בעגלי עמים מתרפס ברצ"י-קסך בור עמים קרבנות תקצו:

Rebuke the wild beast of the reeds, The multitude of the bulls, with the calves of the peoples, Every one submitting himself with pieces of silver; He hath scattered the peoples that delight in war

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 באבוד רשעים رנה

سلیمان (שלמה) در مَثَلش می‌گوید: «وقتی پارسایان کامیاب می‌شوند، شهر شادمان می‌شود؛ و وقتی بدکاران از میان می‌روند، سرود شادی برمی‌خیزد.» مامار واژه «سرود شادمانی» (رנה, rinah) را سرودی می‌خواند که هنگام دگرگون شدن بدی پدید می‌آید.

Proverbs 11:10 משלי י"א:י

بטוב צדיקים תעליץ קריה ובאבד רשעים رנה:

When it goeth well with the righteous, the city rejoiceth; And when the wicked perish, there is joy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי יא, י.

63 (וזהו . . לעמוד)

یادداشت می‌گوید این عبارت داخلی پرائنز در دست‌نوشتهٔ maamari Alter Rebbe نیز آمده است.

یادداشت کھوت

موسگر זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז. הענין נמצא בהנחות הר"פ, אבל שם בלי موسגר.

22 بند

64 ואת רוח הטומאה אעביר

ה' از طریق زکریا (זכריה) وعده می‌دهد که در آخرالزمان، روح ناپاکی را از زمین برخواهد داشت. آن‌گاه دیگر چیزی برای پالایش باقی نخواهد ماند.

Zechariah 13:2 זכריה י"ג:ב

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נָאֵם ה' עֲבָאוֹת אֶרֶץ אֶת־שְׁמוֹת הַעֲצָבִים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

זכרי' יג, ב. رאה לקו"ת שה"ש לח, ד. וראה גם בשלח ב, א.

65 בחריש ובקציר תשובות . . כמ"ש במ"א

فرمان شبات: «شش روز کار کن و در روز هفتم آرام بگیر؛ هنگام شخم‌زدن و هنگام درو نیز آرام بگیر.» این مامار شخم‌زدن و درو را کار پالایش می‌خواند؛ کاری که در آینده پایان خواهد یافت.

Exodus 34:21 שמות ל"ד:כ"א

ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבתי בחריש ובקציר תשובת:

Six days thou shalt work, but on the seventh day thou shalt rest; in plowing time and in harvest thou shalt rest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שמות לד, כא. رאה לקו"ת שה"ש לח, ד. בשלח ב, א.

24 بند

66 יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים

میشنا (משנה) مزموری را که لاویان هر روز می‌خواندند برمی‌شمرد؛ در شبات (שבת, Shabbos): «مزموری، سرودی برای روز شبات»: سرودی برای زمان آینده، «برای روزی که سراسر شبات و آرامش حیات جاودان است». این گفتار (مامار, maamar) آن روز را با آشکارشدن لذت برین یکی می‌داند.

Mishnah Tamid 7:4 משנה תמיד ז':ד'

... בשש"י היו אומרים (שם צב), ה' מלך גאות לבש וגו'. בשבת היו אומרים (שם צב), מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא, ליום שכלו שבת מנוחה לחי העולמים:

The following are the psalms that were chanted in the Temple. 1) On the first day they used to say, "The earth is the L-rd's and the fullness thereof, the world and they that dwell therein" (Psalms 24). 2) On the second day they used to say: "Great is the L-rd and highly to be praised, in the city of our G-d. His holy mountain" (Psalms 48). 3) On the third day

they used to say: "G-d stands in the congregation of G-d, in ... the midst of the judges he
Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

67 ושבתי כו' אל בית אבי

بازگشت یعقوب (یعقب) به خانه پدرش، به منزله بازگشت از حران (חרו) به شادی (רינה, rinah), یعنی لذت اسحاق (יצחק), خوانده می‌شود.

Genesis 28:21 برآشית כ"ח:כ"א

ושבתי בשלום אלי-בית אבי וקהנה' לי לאלקים:

so that I come back to my father's house in peace, then shall ,the L-RD be my G-d
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 25

68 عوשה שלום במرومיו

بلد شوحی (بلدد الشوحي) درباره' ه' می‌گوید: «فرمانروایی و هیبت نزد اوست؛ در بلندی‌هایش صلح برقرار می‌سازد.» این گفتار (ماامر, maamar) از این آیه برای تعریف صلح به مثابه پیوندی اضعاف بهره می‌گیرد.

Job 25:2 ایوب כ"ה:ב'

המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו:

Dominion and fear are with Him; He maketh peace in His .high places
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ایوب כה, ב.

69 שמיכאל שר של מים

درباره' «فرمانروایی و هیبت نزد اوست» (ایوب 25:2), میدراش (مדרش, Midrash) می‌گوید میکائیل (میכאל) از برف و جبرائیل (גבריאל) از آتش است و هیچ‌یک به دیگری آسیبی نمی‌رساند؛ ه' میان آن دو صلح برقرار می‌کند. این گفتار آنان را سروران آب و آتش می‌نامد.

Bamidbar Rabbah 12:8 במדבר רבה י"ב:ח'

یادداشت کھوت

بמד"ר יב, ח. رאה לקמן סו, א.

بند 26

70 שלום שלום לרחוק ולקרוב

ه' از طریق اشعیا (ישعیا) وعده می‌دهد: «صلح, صلح, برای دور و برای نزدیک.» این گفتار حسیدی (ماامر, maamar) واژه تکرار شده را به دو نوع صلح تفسیر می‌کند: نزدیک‌آوردن دور, یعنی صعود از پایین, و نزول از بالا.

Isaiah 57:19 ישعیاהו נ"ז:י"ט

בז"א יב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו:

Peace, peace, to him that is far off and to him that is near, Saith the L-RD that createth the fruit of the lips; And I will .heal him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישع"י נז, יט.

71 ב' בחי' שלום

این یادداشت, این منبع را برای دو مرتبه' صلیحی که در اینجا بررسی

می‌شود ذکر می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' יא) הערה 96.

بند 27

72 שו"ה בעולמות — ואזי אשוב אל

در نسخه‌ای خطی, به جای «آنگاه به خانه پدرم بازخواهم گشت» آمده است: «آنگاه او به ... خواهد آمد».

یادداشت کھوت

בבז" 1824: ואזי אז יבא אל.

73 וכחשכה כאורה

داوود (דוד) به ه' می‌گوید: «حتی تاریکی نیز برای تو تاریک نیست؛ شب همچون روز می‌درخشد؛ تاریکی همچون نور است.» برای ذات او, تمایزهای زنجیره' نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelet) وجود ندارند.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גם-השך לא-יחשיך ממך ולילה כיום ואיר כחשיכה כאורה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night .shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 28

74 כי שמש ומגן הוי' אלקים

مزمورسرای (از پسران قورح (קרח)) ه' را می‌ستاید: «زیرا نام چهارحرفی (ה, Havayah) و نام اלקים (אלקים, Elokim) خورشید و سپرند.» در معنای ساده, ه' نور می‌بخشد و محافظت می‌کند؛ این ماامر (maamar) ه' را به خورشید و اלקים را به سپر تعبیر می‌کند؛ غلافی (נרתיק, nartik) که آن را می‌پوشاند.

Psalms 84:12 תהילים פ"ד:י"ב

כי שמש ומגן ה' אלקים חן וכבוד יתן ה' לא ימנע-שוב להלכים בתמים:

For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them .that walk uprightly

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהילים פד, יב.

75 בחי' נרתק לשם הוי'

یادداشت این عبارت را برای این نکته می‌آورد که اלקים غلافی برای نام ه' است.

یادداشت کھوت

ראה ד"ה קדושים תהיו תרנ"ז אות ג.

76 שו"ה ממש — ואז והיה

در نسخه‌ای بدل آمده است: به جای «و آنگاه, «خواهد بود», عبارت «آنگاه خواهد بود» را دارد.

یادداشت کھوت

בבז" 1824: ואזי אז יהי'.

بند 29

77 אבל לעתיד . . בחי' שם הוי"ה יהי' אז בחי' אלקים

آن یادداشت برای بیان متفاوتی از این اندیشه به Torah Chaim 26d

ارجاع می‌دهد.
یادداشت کھوت

ראה ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קעז) הערה 205 שמציין לתו"ח כו, ד ושם: "שהוי' יהי' בגילוי כמו שם אלקים".

78 והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

سنگ ستون که خانه‌ای برای نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim) خواهد شد؛ این **מאמר** (maamar) آن را چنین می‌خواند که جهان فرودین به ظرفی برای نام چهارحرفی (ה', Havayah) بدل می‌شود.

Genesis 28:22 براسیت כ"ח:כ"ב

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תמן לי עשר אעשרנו לה:

and this stone, which I have set up for a pillar, shall be G-d's house; and of all that Thou shalt give me I will surely give the 'tenth unto Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 30

79 קיצור

یادداشت می‌گوید که این خلاصه در این نسخه خطی یافت نمی‌شود.

یادداشت کھوت

בבוכ 1824 ליתא. באוה"ת כרך ה תננך, ב קיצורים אחרים: קיצור. (א) פי' צוה ישועות יעקב המשכ' ש"ע נהרין שלמעלה מהשתלשלות ע"י ויקח מאבני המקום והעלה אותן לבחי' סוכ"ע ע"י היו"ד הנ"ל כלי הביטול, ואח"כ ושוי יתי' קמא שהוא כמ"ש קמא אלומתי וגם נצבה עלי' אחר עלי' לבחי' י"ג ת"ד שהן בחי' יוד"ין ווי"ן וכו' וכ"ז העלא'. (ב) ואח"כ בחי' המשכה ויצוק שמן להיות מה להלן כו', וכ"ז ביציאה מבאר שבע לבחי' חרן בחי' נפרדים ניחר גרונ', נאלמתי דומי' וכשמברר שם נעשה רנה בחי' יצחק. (ג) ועלי' והמשכה זו ע"י בחי' שלום ואז יהי' הוי' נחשב בבחי' אלקים והאבן והאותיות יהיו כלים שיהי' בהן גילוי שם הוי' שנק' אז אלקים, ועוד יהי' עילוי אחר עילוי בחי' עשר אעשרנו עד שיגיע לבחי' לך ממש.

80 מאבני המקום

در زوهار (זהר) درباره وایتسه, ربی آבא (רבי אבא) درباره عبارت «او از سنگ‌های آن مکان گرفت» در کنار عبارت «این سنگی است که آن را به‌صورت ستون برپا داشته‌ام» می‌پرسد: سنگ یگانه‌ای که بر فراز سنگ‌های بسیار قرار دارد.

Zohar, Vayetzei 12:78–13:86 ספר הזהר, ויצא י"ב:ע"ח-י"ג:פ"ו

81 וישם מראשותיו

יעقوب (יעקב) سنگ‌ها را در کنار سرش می‌گذارد؛ این کار به‌اختصار چنین بیان می‌شود که حروف را در یک حرف یود (יוד, yud) گرد می‌آورد.

Genesis 28:11 براسیت כ"ח:יא

ויקנע במקום וילן שם כ"בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתי וישכב במקום ההוא:

And he lighted upon the place, and tarried there all night, because the sun was set; and he took one of the stones of the place, and put it under his head, and lay down in that place to sleep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ובמ"ש ע"פ אבן ישראל

یادداشت می‌گوید توضیح «سنگ اسرائیل» که در اینجا به آن اشاره شده،

در اور هتوراه بر برشیت (براسیت) آمده است.
یادداشت کھوت
ראה אוה"ת براسیت.

83 אבן ישראל

در ברכת יעקوب (יעקב) به یوسف (יוסף): «از آنجا، شبان، سنگ اسرائیل.» پراتز به آنچه در جای دیگری درباره این آیه توضیح داده شده اشاره دارد (یادداشت کھوت: اور هاتورا (اور התורה) درباره برشیت (براسیت)).

Genesis 49:24 براسیت מ"ט:כ"ד

ותשב באיתן קשתו ויפזו זרعی ידיו אביר יעקב משם רעה אבן ישראל:

But his bow abode firm, And the arms of his hands were made supple, By the hands of the Mighty One of Jacob, From thence, from the Shepherd, the Stone of Israel
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 אבן ישראל

زوهار درباره وایسخی از سنگ بنیادینی سخن می‌گوید که یعقوب (יעקب) آن را برپا داشت و «سنگ اسرائیل» نامید؛ و دوازده سنگ سینه‌بند را که به نام قبایل نام‌گذاری شده‌اند، «سنگ‌های آن مکان» می‌خواند.

Zohar, Vayechi 43:450–462 ספר הזהר, ויחי מ"ג:ת"נ-תס"ב

85 וישם אותה מצבה

زوهار (זהר), نوح (נח, 72a-b), از «این سنگی که آن را به‌عنوان ستون برپا کرده‌ام» سخن می‌گوید؛ این سنگ، سنگ بنیادینی است که جهان از آن کاشته شد و یعقوب (יעקب) آن را برپا کرد و مسح نمود: «آن را به‌عنوان ستون برپا کرد ... و بر سر آن روغن ریخت.»

Zohar, Noah 35:283–36:297 ספר הזהר, נח ל"ה:רפ"ג-ל"ו:רצ"ז
This is implied in the expression, “and he put it as a matsebah” (erection, upstanding), implying that he set up again something which had been prostrate. He also “poured oil on its head”, thus doing more than anyone else to restore it
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

86 מה להלן באימה וیرאה אף כאן באימה ויראה

آموزه تلمود (تلمود) که تورا باید با هیبت سینا آموخته شود، در اینجا به‌اختصار بیان شده است.

Berakhot 22a:4 ברכות כ"ב:א:ד

תנ"א: "והודעתם לבניך ולבני בניך", וכתוב בתריה "יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב", מה להלן באימה וביראה וביראת ובזיע, אף כאן באימה וביראה וביראת ובזיע.

for there is a teaching: "Thou shalt make them known unto thy children and thy children's children" (Deut. iv. 9) and it continues, "The day that thou stoodest before the L-rd thy G-d in Horeb" (Deut. iv. 10) — as [the Israelites stood at Horeb] with dread and fear and trembling and shaking, so here [when teaching Torah] must it be with dread and fear and trembling and shaking

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

87 כי אתה אבינו

آنچه اسرائیل در آینده به اسحاق (יצחק) خواهد گفت.

Isaiah 63:16 ישעיהו ס"ג:ט"ז

כִּי־אַתָּה אָבִינוּ כִּי אֲבִרְקֶם לֹא יֵדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְיֶרְנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ
גִּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and
Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our
.Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 נחר גרוני

گلوی خشکیده که با حاران (חרון) پیوند دارد و در اینجا همچنن با تنگه
مصر (מצרים, Mitzrayim).

Psalms 69:4 תהילים ט"ד:ד'

יִנְעָמִי בְקֶרְאִי נַחַר גְּרוֹנִי כְּלוּ עֵינַי מִיַּחַל לְאֱלֹקֵי:

I am weary of my crying; my throat is dried; Mine eyes fail
while I wait for my G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 לרחוק ולקרוב

دو گونه صلح: برای دوردست و برای نزدیک.

Isaiah 57:19 ישעיהו נ"ז:י"ט

בֹּרָא גֵיב שְׁפָתַיִם שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וְלִקְרֹב אָמַר ה' וּרְפָאתֵיו:

Peace, peace, to him that is far off and to him that is near,
Saith the L-RD that createth the fruit of the lips; And I will
heal him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

90 צחוק עשה לי אלקים

سخنان ساره (ساره) که خنده و اسحاق (יצחק) را با نام اלקים (אלקים,
Elokim) پیوند می‌دهد.

Genesis 21:6 בראשית כ"א:ו'

וְתֹאמַר שָׂרָה צָחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כִּלְי־הַשְׂמֵעַ יִצְחָק־לִי:

And Sarah said: 'G-d hath made laughter for me; every one
'that heareth will laugh on account of me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

درباره این نسخه

.the notes و .our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); On Your Way (Public Domain); The Judaica Press complete Tanach with Rashi, translated by A. J. Rosenberg (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidische-

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از 1/vayeitzei/torah-ohr/fa/likuteitorah.com/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی ייטسחק